

Univerzita Palackého v Olomouci

Přírodovědecká fakulta

Katedra geoinformatiky

**ANALÝZA SUBJEKTIVNÍHO VNÍMÁNÍ
SPOKOJENOSTI EVROPSKÝCH OBYVATEL**

Bakalářská práce

David LEFLER

Vedoucí práce Mgr. Karel MACKŮ

Olomouc 2019

Geoinformatika a geografie / Geoinformatika

ANOTACE

Problematika životní spokojenosti je v poslední době velice konzultovaným tématem. Státy se za poslední roky čím dál více soustředí na spokojenost a životní pohodu svých obyvatel a v Evropě tomu není jinak. Proto je účelem této práce zmapovat dostupnost datových sad, vyhodnotit vývoj životní spokojenosti v Evropě, její aktuální stav i ukazatele, kterými je ovlivněna.

V první části práce je vypracovaná podrobná rešerše, díky níž vznikne ucelený pohled na zkoumanou problematiku.

V další části se práce zabývá popisem jednotlivých datových zdrojů, jejich získáváním, zpracováním, dostupností a objektivností.

Předposlední částí práce je analýza získaných dat, jejich časový vývoj a porovnání s historickými událostmi. Zde je součástí také provedení analýzy zkoumající možnost ovlivnění životní spokojenosti jinými ukazateli.

Poslední prezentační a výstupní částí je vypracování webové aplikace za účelem prezentace bakalářské práce. Má napomáhat konkrétnějšímu popisu, ale také prostorové a grafické vizualizaci jednotlivých datových zdrojů. Její nespornou výhodou pak bude praktické využití pro přístupnost, přehlednost a k rychlému a efektivnímu informování čtenářů.

KLÍČOVÁ SLOVA

Wellbeing; Životní spokojenost; Subjektivní; Evropa

Počet stran práce: 61

Počet příloh: 2 (vázané: 0, volné: 2)

ANOTATION

The issue of life satisfaction is a very consulted topic recently. In recent years, countries have been increasingly focusing on the well-being and well-being of their people. This is not the case in Europe, so the purpose of this work is to map the availability of datasets, to evaluate the development of life satisfaction in Europe, its current status and the indicators that it affects.

In the first part of the thesis is elaborated a detailed research, thanks to which a comprehensive view of the issue is created. The next part deals with the description of individual data sources, their acquisition, processing, availability and objectivity. The penultimate part of the thesis is an analysis of acquired data, their time evolution and comparison with historical events. In this section, an analysis of the influence on life satisfaction by other indicators will also be performed. The last presentation and output part is elaboration of web application with the purpose of presentation of bachelor thesis, its description, but also spatial and graphical visualization of individual data sources for clear, fast and effective informing of readers.

KEYWORDS

Wellbeing; Life Satisfaction; Subjective; Europe

Number of pages: 59

Number of appendixes: 2

Prohlašuji, že:

- bakalářskou/diplomovou práci včetně příloh, jsem vypracoval samostatně a uvedl jsem všechny použité podklady a literaturu.

- jsem si vědom(a), že na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č.121/2000 Sb. - autorský zákon, zejména § 35 – využití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a využití díla školního a § 60 – školní dílo,

- beru na vědomí, že Univerzita Palackého v Olomouci (dále UP Olomouc) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou/diplomovou práci užívat (§ 35 odst. 3),

- souhlasím, aby jeden výtisk bakalářské/diplomové práce byl uložen v Knihovně UP k prezenčnímu nahlédnutí,

- souhlasím, že údaje o mé bakalářské/diplomové práci budou zveřejněny ve Studijním informačním systému UP,

- v případě zájmu UP Olomouc uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít výsledky a výstupy mé bakalářské/diplomové práce v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona,

- použít výsledky a výstupy mé bakalářské/diplomové práce nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem UP Olomouc, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly UP Olomouc na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Olomouci dne

David Lefler

Děkuji vedoucímu práce Mgr. Karlovi Macků za podněty a připomínky při vypracování práce. Dále děkuji své konzultantce Mgr. Jitce Doležalové, PhD. za komentáře ke statistickým analýzám v této práci.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **David LEFLER**

Osobní číslo: **R16420**

Studijní program: **B1301 Geografie**

Studijní obor: **Geoinformatika a geografie**

Název tématu: **Analýza subjektivního vnímání spokojenosti evropských obyvatel**

Zadávací katedra: **Katedra geoinformatiky**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

V rámci bakalářské práce sestaví student přehled existujících aktivit a nástrojů využívaných ke sběru dat o spokojenosti evropských obyvatel (např. Eurobarometer, OECD Better life index a další). Nejprve se student seznámí s pojmy quality of life a well-being na teoretické úrovni. Následně připraví datové sady a ověří jejich použitelnost pro časoprostorových analýzy. Hlavními cíli bude sledování trendů vývoje, prostorová identifikace nejspokojenějších evropských oblastí a vhodná interpretace zjištění v kontextu vybraných socioekonomických indikátorů nebo významných událostí. Výstupem práce budou tematické mapy a další prostorové a neprostorové vizualizace. Mimo jiné také student připraví webovou aplikaci, která bude interaktivně prezentovat zjištěné informace.

Student vyplní údaje o všech datových sadách, které vytvořil nebo získal v rámci práce, do Metainformačního systému katedry geoinformatiky a současně provede zálohu údajů ve formě validovaného XML souboru. Celá práce (text, přílohy, výstupy, zdrojová a vytvořená data, XML soubor) bude odevzdána v digitální podobě na CD nebo DVD a text práce bude spolu s vybranými přílohami odevzdán ve dvou svazcích na sekretariát katedry. O práci student vytvoří webové stránky, které budou v souladu s pravidly dostupnými na stránkách katedry. Bakalářská práce bude zpracována podle zásad dle Voženílek (2002) a také podle šablon dostupných na stránkách katedry. Na závěr práce připojí student jednostránkové resumé v anglickém jazyce. Jako shrnutí bakalářské práce bude vytvořen poster.

Rozsah grafických prací: dle potřeby
Rozsah pracovní zprávy: max. 50 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná
Seznam odborné literatury:

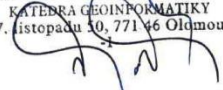
VOŽENÍLEK, V.: Diplomové práce z geoinformatiky, Vydavatelství UP, Olomouc, 2002, 60 s.
OECD (2017). How's Life? 2017: Measuring Well-being, OECD Publishing, Paris, http://dx.doi.org/10.1787/how_life-2017-en.
Eurostat (2016). Analytical report on subjective well-being, Publications Office of the European Union, Luxembourg, doi: 10.2785/318297.
Eurostat (2013). Standart Eurobarometr: Public opinion in European Union report. European Commision, Public opinion.
Eurostat (2013). Standart Eurobarometr: European citizenship report. European Commision, Public opinion.
Ballas, Dimitris & Tranmer, Mark. (2008). Happy places or happy people? A multi-level modelling approach to the analysis of happiness and well-being. International Regional Science Review. 35.
Glatzer, W. (2006). Quality of Life in the European Union and the United States of America: Evidence from Comprehensive Indices. Applied Research in Quality of Life. Vol. 1(2), pp. 169-188, ISSN 1871-2576.
Bérenger, V. & A. Verdier-CHouchane (2007). Multidimensional Measures of Well-Being: Standard of Living and Quality of Life Across Countries. World Development, 35(7), DOI: 10.1016/j.worlddev.2006.10.011. ISSN 0305750x.

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Karel Macků
Katedra geoinformatiky

Datum zadání bakalářské práce: 11. května 2018
Termín odevzdání bakalářské práce: 13. května 2019

doc. RNDr. Martin Kubala, Ph.D.
děkan

L.S.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA
KATEDRA GEOINFORMATIKY
17. listopadu 10, 771 46 Olomouc

prof. RNDr. Vít Voženilek, CSc.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 15. května 2018

OBSAH

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	9
ÚVOD	10
1 CÍLE PRÁCE.....	11
2 METODY A POSTUPY ZPRACOVÁNÍ.....	12
2.1 Použité metody.....	12
2.2 Použitá data	12
2.2.1 Testované.....	12
2.2.2 Ostatní.....	13
2.3 Použité programy	13
2.4 Postup zpracování.....	14
3 SOUČASNÝ STAV ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY	16
3.1 Historie	16
3.2 Hrubý domácí produkt.....	17
3.3 Definice	18
3.4 Shrnutí	21
3.5 Subjektivní wellbeing	21
4 DATOVÉ ZDROJE.....	21
4.1 Popis datových zdrojů	21
4.1.1 European Social Survey (ESS).....	22
4.1.2 Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)	27
4.1.3 Evropský statistický úřad (EUROSTAT)	33
4.1.4 Eurobarometer.....	35
4.1.5 European foundation (Eurofound)	36
4.1.6 World Happiness report (WHR)	37
4.2 Srovnání a vyhodnocení datových sad	39
4.2.1 Prostorový faktor.....	39
4.2.2 Časový faktor	39
4.2.3 Počet respondentů	39
4.2.4 Důvěryhodnost dat.....	40
4.2.5 Atributový faktor	40
4.2.6 Náročnost zpracování.....	41
4.2.7 Finální zhodnocení.....	41
4.2.8 Statistické srovnání podobnosti datových sad	42
5 WELLBEING V EVROPĚ	43
5.1 Časový vývoj wellbeing v Evropě	43
5.1.1 Střední Evropa	45
5.1.2 Východní Evropa.....	46
5.1.3 Jihovýchodní Evropa.....	47
5.1.4 Jižní Evropa	48
5.1.5 Západní Evropa.....	49
5.1.6 Severní Evropa.....	50

5.1.7	Hraniční území Evropy.....	51
5.2	Aktuální wellbeing v Evropě.....	52
5.3	Interaktivní webová aplikace.....	55
6	VÝSLEDKY	56
6.1	Výsledky hodnocení datových sad.....	56
6.2	Výsledky hodnocení životní spokojenosti	56
7	DISKUZE.....	59
8	ZÁVĚR	60
	POUŽITÁ LITERATURA A INFORMAČNÍ ZDROJE	
	PŘÍLOHY	

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

Zkratka	Význam
HDP	Hrubý domácí produkt
NASA	National Aeronautics and space administration
HDI	Human development index
NEW	Net economic welfare
ESS	European Social Survey
OECD	Organisation for economic co-operation and development
ISO	International organization for standarization
BLI	BetterLifeIndex
RWB	Regional well-being
NUTS	Nomenclature of territorial units for statistics
TL	Territorial level
LAU	Local administrative unit
SBLI	Subjektivní BetterLifeIndex
EU-SILC	European Union – Statistics on Income and Living Conditions
EU	Evropská unie
QOLS	Quality of life survey
WHR	World happiness report
WHO	World health organisation

ÚVOD

Už od antického Řecka se filosofové a vědci zabývali otázkou životní spokojenosti. Veškeré snažení vedlo ke spoustě definic a tvrzení snažících se určit, čím je vlastně ovlivněna.

S příchodem moderních technologií, dat a možností jejich získávání bylo studium podpořeno informacemi, na kterých mohly být definice, tvrzení a analýzy založeny. Důležitou součástí datových sad spojených se životní spokojeností jsou subjektivní data, neboli odpovědi a názory od samotných respondentů, nejčastěji získané z dotazníkového šetření. Tato data jsou důležitým doplňkem pro měřená data, kterým je například HDP, průměrná měsíční mzda nebo koncentrace CO₂ ve vzduchu. Odkazují totiž pohled samotných občanů na danou problematiku, který by měl být podstatný pro politické a ekonomické rozhodování ve státě.

V návaznosti na výše zmíněnou problematiku bylo vytvořeno téma této bakalářské práce. Informace o tom, kde jsou lidé nejvíce šťastní, je důležitá i pro běžné obyvatele, kteří například uvažují o emigraci do jiného evropského státu. Proto je v rámci této bakalářské práce vytvořena webová aplikace, která jednoduchým způsobem prostorově představuje situaci životní spokojenosti v Evropě.

1 CÍLE PRÁCE

Cílem bakalářské práce je popsat a analyzovat subjektivní spokojenost obyvatelstva v Evropě i její vývoj a popsat a zhodnotit datové zdroje těchto informací.

V první části budou popsány datové zdroje spojené se subjektivní spokojeností obyvatelstva v Evropě. Shrnutí bude kompozice a způsob získávání dat, postup výběru subjektivních atributů spojených s životní spokojeností, možnost propojení datové sady s prostorovými daty, využití těchto dat a jejich konečné zhodnocení autorem této práce.

Dalším krokem první části bude porovnání již zmíněných datových sad a jejich vyhodnocení na základě šesti vybraných faktorů.

Ve druhé části bude popsán vývoj životní spokojenosti za celou Evropu a za jednotlivé evropské regiony pro konkrétnější zhodnocení. S vývojem budou také spojeny události, které v Evropě nebo v jednotlivých státech určitým způsobem ovlivnily životní spokojenost. Dále bude popsána aktuální životní spokojenost v Evropě, srovnání jednotlivých států i srovnání s různými atributy, jež by mohly mít vliv na životní spokojenost. Můžeme zmínit např. HDP nebo nezaměstnanost.

Poslední částí bude vytvoření interaktivní webové aplikace pro prostorové prohlížení životní spokojenosti v Evropě v jednotlivých letech. Společně s tím budou ve webové aplikaci popsány datové sady, životní spokojenost v Evropě a její vývoj pro informační účely uživatelů zabývajících se daným tématem.

2 METODY A POSTUPY ZPRACOVÁNÍ

2.1 Použité metody

Velmi důležitou částí byla rešerše, díky které byl autor seznámen, s jakými daty pracuje, co zkoumá a jaké nedostatky se v této problematice vyskytují. Pro popis jednotlivých sad byly využity primárně zdroje organizací. Samotná metadata k datovým sadám byla použita pouze v případě nedostatku informací i komunikace se zástupci jednotlivých organizací.

Na základě těchto informací poté byly jednoduchou metodou, na základě šesti faktorů, zhodnocené a porovnané zkoumané datové sady. Z tohoto hodnocení vzešla nejvhodnější datová sada pro popsání situace wellbeing v Evropě, k čemuž došlo primárně na základě prostorových analýz. Byly ale ovlivněné i grafy vývoje nebo sloupcovými grafy srovnání jednotlivých evropských regionů.

Data o životní spokojenosti byly následně ve statistickém programu GraphPad Prism porovnané metodou korelačního koeficientu s jinými faktory, které by mohly danou problematiku ovlivňovat.

Interaktivní webová aplikace byla vytvořena v jazyku JavaScript na knihovně Leaflet a s využitím popsané metodiky a příkladů tvorby webových aplikací Leaflet. Pro práci s prostorovými daty ve webové aplikaci byl využit formát GeoJson a data z již výše zmíněné nejvhodnější datové sady.

2.2 Použitá data

V této práci byly testované datové sady spojené se subjektivním wellbeing z různých zdrojů. Prostorově byla tato data propojena s již existující datovou sadou vektorového typu. Dále byly využity datové sady pro zjištění potencionálního vlivu na životní úroveň v Evropě.

2.2.1 Testované

Datová sada European Social Survey (ESS)

Datová sada je volně dostupná ke stažení za každý zkoumaný rok ve formátech SAS, STATA nebo SPSS z webových stránek European Social Survey. Jedná se o data ve formě tabulky, která lze za použití softwaru k tomu určenému konvertovat do formátu .xls. Zmiňovaná data obsahují kompletní seznam odpovědí všech respondentů daného dotazníkového šetření.

Datová sady Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)

Ze stránek OECD jsou ve formátu .xls volně ke stažení data tří datových sad. BetterLifeIndex, tabulka s atributy pro jednotlivé státy, Regional Well-being, s atributy pro regiony jednotlivých států a Subjective BetterLifeIndex, která obsahuje hodnocení z webové aplikace dostupné na webu OECD.

Datová sada Evropského statistického úřadu (Eurostat)

Data lze z databáze Evropského statistického úřadu volně získat ve formátech CSV, XLS, HTML, PC-AXIS, SPSS, TSV nebo PDF. Data hodnocené ve formátu .xls obsahují atributy pro jednotlivé státy dotazníkového šetření z roku 2013.

Datová sada Eurobarometer

Datová sada lze po přihlášení získat z databáze Eurobarometer s názvem GESIS. Data ve formátu SAS je nutné konvertovat do formátu .xls. Takhle získaná data v tabulce obsahují odpovědi na otázky dotazníkového šetření všech respondentů. Testovaná datová sada se vztahuje k roku 2016.

Datová sada European Foundation (Eurofound)

Dotazníkové šetření Eurofoundu probíhalo v letech 2002, 2006, 2012 a 2015. Data jsou volně dostupná v databázi dotazníkového šetření Quality of Life pro daný rok. Ve formátu .xls obsahuje každá tabulka jednu otázku dotazníku pro každý stát.

Datová sada World Happiness Report (WHR)

Tato data jsou volně dostupná ve formátu .xls z webové stránky WHR. Soubor obsahuje 3 tabulky, z nichž pouze jedna je v této práci využita. Tabulka obsahuje různé atributy týkající se životní spokojenosti pro dané státy za zkoumané roky, tj. 2005-2018.

2.2.2 Ostatní

Datová sada administrativních hranic Eurostat

Datová sada, která lze volně získat z databáze Eurostatu ve formátu Shapefile. Obsahuje vektorové vrstvy administrativních hranic států a všechny úrovně regionálního dělení EU NUTS a LAU. Datová sada byla využita pro propojení s testovanými daty a jako podkladová mapa.

Datové sady Kaggle

Online komunita určená k poskytování datových sad pro volné použití za podmínky citace organizace. Datová sada použitá v této práci nese název Global suicide data a je určena ke srovnání životní spokojenosti s ukazatelem sebevražd.

Datové sady The World Bank

Tato data lze volně stáhnout z webu The World Bank ve formátech .xls, .xml nebo .csv. Databáze obsahuje velké množství dat, subjektivních i měřených, za různé roky a z různých států podle dostupnosti informací.

2.3 Použité programy

Arcmap for Desktop 10.4.1

Je pravděpodobně nejrozšířenější komerční GIS software pro správu a práci s prostorovými daty od společnosti ESRI. Tento program byl pro prostorové analýzy a vizualizace zvolený z důvodu funkcionality a jednoduchosti. Program byl použit pod licencí Katedry Geoinformatiky Univerzity Palackého v Olomouci.

Microsoft Excel

Aplikace od společnosti Microsoft určená pro práci s tabulkami. V této práci byla využita verze z roku 2016. Program byl užitý hlavně pro práci s tabulkami, tvorbu grafů a statistické srovnání a výpočty.

IBM SPSS Statistics Standard

Statistický program, jehož trial verze byla využita pro konverzi SAS a STAT datových souborů do formátu .xls.

GraphPad Prism 8.01

Software určený pro statistické srovnání a analýzy neprostorových dat a jejich grafické vizualizace. Trial verze tohoto programu byla použita pro zpracování statistických srovnání a analýz.

Microsoft Word

Textový program od společnosti Microsoft, který byl využitý pro textové zpracování bakalářské práce.

Sublime text

Jednoduchý volně dostupný program pro psaní programovacího nebo skriptovacího kódu v různých jazycích. V dané práci posloužil pro tvorbu interaktivní webové aplikace a webu samotného.

2.4 Postup zpracování

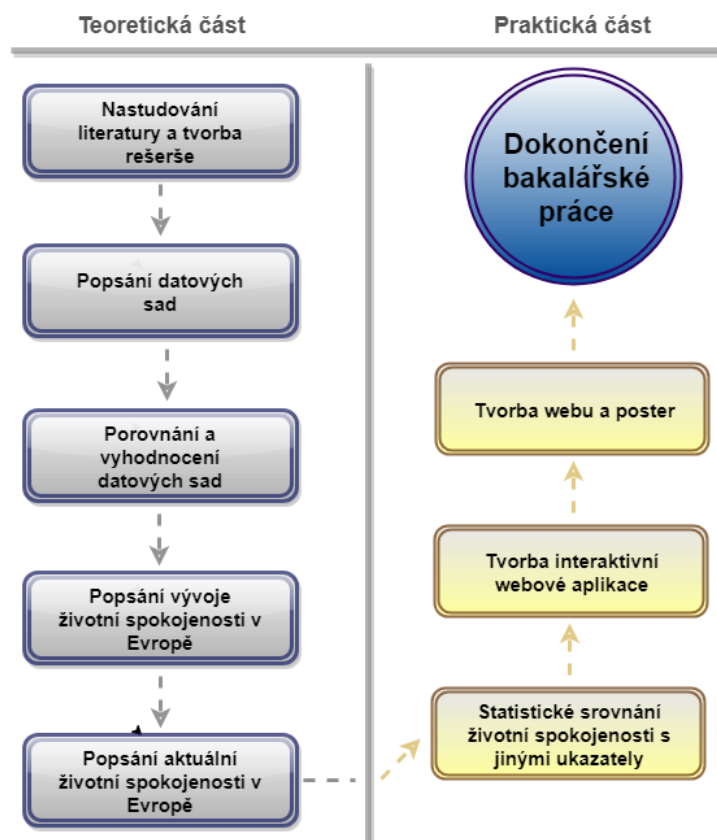
V první fázi práce byla provedena literární rešerše zaměřena na pojem wellbeing, který komplexně zastřešuje problematiku životní spokojenosti, blahobytu a štěstí. Následně byly vybrané datové zdroje spojené s životní spokojeností v Evropě, které by potenciálně šlo porovnat a vyhodnotit.

Každá sada byla podrobně popsána a zhodnocena, i ve spojitosti s možnostmi prostorových analýz. Dalším krokem pak bylo vyhodnocení a srovnání těchto datových sad mezi sebou. Autor práce pro tuto problematiku vytvořil systém hodnocení na základě šesti faktorů. Po vyhodnocení byla vybrána jedna nejvhodnější sada a atributy. Na jejich základě se poté provedl popis historického vývoje životní spokojenosti v Evropě a evropských regionech a stejně tak aktuální situace této problematiky.

V následující praktické části byly výsledky životní spokojenosti srovnané s jinými státními ukazateli, jako je například HDP nebo nezaměstnanost, které by mohly ovlivňovat situaci zkoumané problematiky v Evropských zemích.

Po dokončení této fáze byla vytvořena interaktivní webová aplikace určená k prohlížení zjištěných informací. K této webové aplikaci byly následně připojeny webové stránky samotné bakalářské práce i její výsledky.

V neposlední řadě byl vytvořený poster shrnující práci a výsledky této bakalářské práce.

Obrázek 1 – Diagram postupu práce

3 SOUČASNÝ STAV ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY

Pro možnost porovnat a zhodnotit spokojenost obyvatel je důležité pochopit samotnou podstatu problematiky životní spokojenosti. Pojem wellbeing je odedávna považován za předmět zkoumání snažící se obecně popsat podstatu a faktory životního blahobytu, spokojenosti a štěstí.

3.1 Historie

První zmínky o zkoumání wellbeing, tak jako většina věd a studií, pochází z antického Řecka. V době největšího rozkvětu Řecké říše, odborně definované jako *klasická doba*, kdy již v Athénách byla zavedena demokratická vláda, se slavný filozof **Sokrates (470–399 př. n. l.)** poprvé začal věnovat podmínkám wellbeing, přesněji z této doby překládaného jako životní štěstí. Sokratovy myšlenky ale sepsal až jeho nejslavnější student **Platón (427–347 př. n. l.)** ve svém dialogu *Symposion*, kde je životní štěstí (wellbeing) popsáno jako bohy ovládané (**Griffith, 1989**). Tudíž podmínky pro šťastný život nejsou bohatství, sláva, zdraví nebo láska, ale celoživotní učení. Velmi důležité bylo rozvíjení ducha, rozumného a pozitivního myšlení i znalostí. Podle Sokrata nazýváno *krása mysli*.

Platónův Nejslavnější student **Aristoteles (384–322 př. n. l.)** myšlenku rozvádí a tvrdí, že štěstí člověk dosáhne skrze svoji nejcharakterističtější činnost, kterou je kontemplace. V Aristotelově podání je kontemplace kvazi-estetické ocenění lidských znalostí a pravdy. Jednoduše řečeno dobré chování a poctivý život.

Ve své práci výše zmíněné životní štěstí nazývá *eudaimonia*. V antickém Řecku se později otázkou wellbeing zabývalo spoustu dalších filozofů, například Zeno a Epicurus, kteří teorii dále rozvádějí.

Během dalších dvou miléníí prošla myšlenka o wellbeing také významnou změnou například během renezanace. Samozřejmě začal být úzce spojován s náboženstvím a tradicemi. Filozofové, politici a církve si tuto myšlenku často přetvořili ke své potřebě.

Další důležité období pro rozvoj myšlenky wellbeing nastává s rozvojem vědy a techniky v druhé polovině 17. století. Podle **Reilla (2003)**, se v tomto období začalo hovořit o tom, že by měla vzniknout věda o wellbeing. Stejně tak, jako měla fyzikální věda základní prvek atom, měla mít věda o wellbeing základní prvek, který byl nazývaný potěšení a měl jít měřit, analyzovat a kvantifikovat.

V 18. století započala éra esejí, studií a diskuzí, například osob Diderota a Voltaira. Oba napsali díla o štěstí a náboženství, kde kritizovali křesťanský argument, že životní spokojenosti může člověk dosáhnout až v posmrtném životě.

Francois-Jean de Chastellux se pokusil napsat první dílo o historii životní spokojenosti. Tvrdil, že spokojenost obyvatelstva se odráží v běžných věcech, jakými je například délka pracovní doby (**McMahon, 2006**). Jeremy Bentham, autor utilitarismu, vytvořil koncept měření životní spokojenosti, který nazval *Felific calculus* (**Sirgy et al., 2006**). Tento výzkum měl pomoci politikům v rozhodování a informovanosti o státu. Benthamova teorie byla vytvořena na základě protikladů, např. jistota a nejistota, prorokování (pobyt ve společnosti) a odlehlost nebo plodnost a čistota, kterým přidělil hodnoty podle důležitosti v lidském životě. Tato teorie je často považovaná za základ subjektivního výzkumu wellbeing.

Během 19. století, v návaznosti na nově vzniklé filosofické směry, vznikalo několik teorií o tom, jak měřit a jak zlepšovat a udržovat wellbeing. Například **Alexis de Tocqueville (1838)**, Francouz poslaný do Ameriky posuzovat soudní systém trestního soudnictví, popsal, že většina Američanů se snažila dosáhnout wellbeing pomocí majetku a užívání, pohodlí a užívání si života. Jinými slovy požitkářským stylem života. Britský spisovatel a historik Thomas Carlyle a evropský sociolog Max Weber zase nacházeli způsob najít wellbeing pouze v majetku, čímž podnítily myšlenku kapitalismu.

Dalším směrem, kterým se výzkum wellbeing v 19. století ubíral, je myšlenka utopie a komunismus. V této věci se angažovali například Robert Owen, britský sociální reformátor a průmyslník, nebo Charles Fourier, francouzský filosof.

Začátkem 20. století se wellbeing začal výrazně porovnávat s ekonomickým faktorem. Podle **Laury Stoll (2014)**, se ekonomové a filozofové názorově rozdělili na dvě skupiny. Jedna skupina podporovala názor, že wellbeing velice úzce souvisí s ekonomickým růstem. Takže když upadá wellbeing, upadá i ekonomická situace.

Druhá skupina tomuto názoru oponovala a tvrdila, že wellbeing je sice důležitý faktor, nicméně ekonomiku neovlivňuje na takové úrovni, aby byl jedním z hlavních zkoumaných oblastí. Díky této skupině a následně vlivu dvou světových válek výzkum wellbeing velice zpomalil. Po druhé světové válce se ale wellbeing stal opět velice diskutovaným tématem. George Gallup a Hadley Cantril se stali průkopníky v oblasti globálního průzkumu spokojenosti obyvatel (**Diener et al., 2009**). Zpočátku s poměrně jednoduchými otázkami, i tak velice důležitými pro studium subjektivního wellbeing. Postupně však tato metoda vypsela a stala se velice objektivním a kvalitním ukazatelem wellbeing. Nemalý podíl na tom měly i organizace jako například NASA, která významně přispěla v automatizaci a poskytnutí technologií pro výzkum. Jeden z důvodů vzrůstu výzkumu subjektivní spokojenosti bylo uvědomění ekonomů a politiků, že používaný ukazatel ekonomiky a vyspělosti státu nebyl dostačující. Tento, od roku 1944, hlavní ukazatel ekonomiky státu je dodnes nazýván **Hrubý domácí produkt** (dále HDP).

3.2 Hrubý domácí produkt

Elizabeth Dickinson (2011) ve svém článku tvrdí, že se základním konceptem přišel už mezi roky 1652 a 1674, kvůli příliš velkým poplatkům politiků během anglo-nizozemské války, William Petty. Moderní podoba HDP byla vytvořena Simonem Kuznetsem pro Americký kongres v roce 1934. Jeho myšlenka se opírala o sjednocení veškeré ekonomické produkce, státní i soukromé, a vytvořit tak jednotné měření ekonomiky státu.

O 7 let později, na Brettonwoodské konferenci, bylo HDP uznáno jako standardní nástroj pro měření státní ekonomiky. Současně se s vývojem HDP zvyšoval počet diskuzí, zda-li by tento indikátor stačil na popsání životní úrovně země. Popisuje sice na vysoké úrovni ekonomický stav země, který ovšem nemusí nutně znamenat stav štěstí a blahobytu obyvatel, jak tvrdí například Richard Easterlin, americký profesor a ekonom, podle kterého je pojmenovaný Easternův paradox (obyvatelé chudší země nejsou vždy méně šťastní než obyvatelé bohaté země).

Vznikalo mnoho metod, nimiž se dá kompenzovat nedostatky HDP. William Nordhaus a James Tobin tento ukazatel upravili a vymezili do 3 kategorií: reklasifikace výdajových složek HDP, zahrnutí volnočasových aktivit i domácí práce a zohlednění negativních dopadů urbanizace (**Pacáková, 2012**). Z této úpravy vznikl nový ukazatel - **míra ekonomického blahobytu** (Measure of economic welfare – MEW), na který později

navázal Nordhaus společně s Paulem A. Samuelsonem a vytvořili tzv. **čistý ekonomický blahobyť** (net economic welfare – NEW). Tento ukazatel obsahoval změny, které více zohledňovaly dopad na životní prostředí a kompenzovaly možnost dosahování materiálního růstu na úkor wellbeing (**Constanza, 2014**). Spousty dalších autorů přetváří a modifikují stávající ukazatele nebo vytváří nové. Jedním z důležitých ukazatelů je **Index lidského rozvoje** (Human development index – HDI). I přesto, že indexy jsou hodnoty vypočítané z agregovaných dat, a tudíž nejsou přesné na úrovni jedince, mají vysoké uplatnění. Zejména můžeme zmínit jejich porovnávací schopnosti a lepší dostupnost než u konkrétních dat jednotlivců.

3.3 Definice

Jako jeden z prvních se v roce 1969 pokusil wellbeing definovat **Norman M. Bradburn (1969)**, americký sociolog. Jeho pokus se přikláněl k myšlence, že wellbeing se odráží od toho, jak se člověk zvládá vyrovnávat s každodenními potížemi a jak ho tyto situace ovlivňují. Tím se přiblížil k Aristotelově myšlence eudaimonie.

Bradburnův výzkum byl proto založen na rozlišení mezi pozitivním a negativním vlivem situací a okolí na člověka. Zkráceně tedy jeho definice zní: *„Wellbeing je poměr mezi pozitivními a negativními vlivy. Čím vyšší bude hodnota pozitivních vlivů, tím větší bude úroveň wellbeing jednotlivce.“*

Ed Diener Bradburnovu teorii popsal jako velice dobrou, ovšem nekompletní. S ohledem na různé lidské povahy, vnímání situací a rozdílné reakce na ně se Diener rozhodl původní teorii rozvést a zdokonalit. On a jeho výzkumný tým poukazovali na nedostatečnou informaci, která vyplynula z Bradburnovy teorie. Ta sice poukazovala na poměr pozitivních a negativních situací ovlivňujících jedince, ovšem každý jedinec takhle situace vnímá jinak, a proto například jedinec s horším poměrem zkušeností mohl být v životě šťastnější než jedinec s lepším poměrem, protože mohl situace špatně zvládat.

I z toho důvodu byla původní teorie obohacena o další prvek nazvaný životní spokojenost (life satisfaction). Ta vyjadřovala subjektivní hodnocení života jedince, díky kterému se metoda stala objektivnější z pohledu jednotlivce. Výsledná definice tedy mohla podle **Dienera a Suha (1997)** znít: *„Wellbeing je poměr mezi pozitivními a negativními vlivy s ohledem na subjektivní životní spokojenost. Čím vyšší bude hodnota pozitivních vlivů a subjektivní životní spokojenosti, tím větší bude úroveň wellbeing jednotlivce.“*

Dalšími sociology, kteří se pokusili definovat koncept wellbeing, jsou **D. C. Shin a D.M. Johnson (1978)**: *„Wellbeing je objektivní posouzení kvality života člověka podle jeho vlastního výběru.“* Na základě tohoto úsudku bylo vytvořeno mnoho literárních děl a teorií. Například W.G. Zikmund, obchodník a manažer zabývající se konceptem prodeje a obchodu, napsal knihu *Business Research Methods*, ve které často poukazoval na spojitost této teorie a obchodu (**Dodge, 2012**).

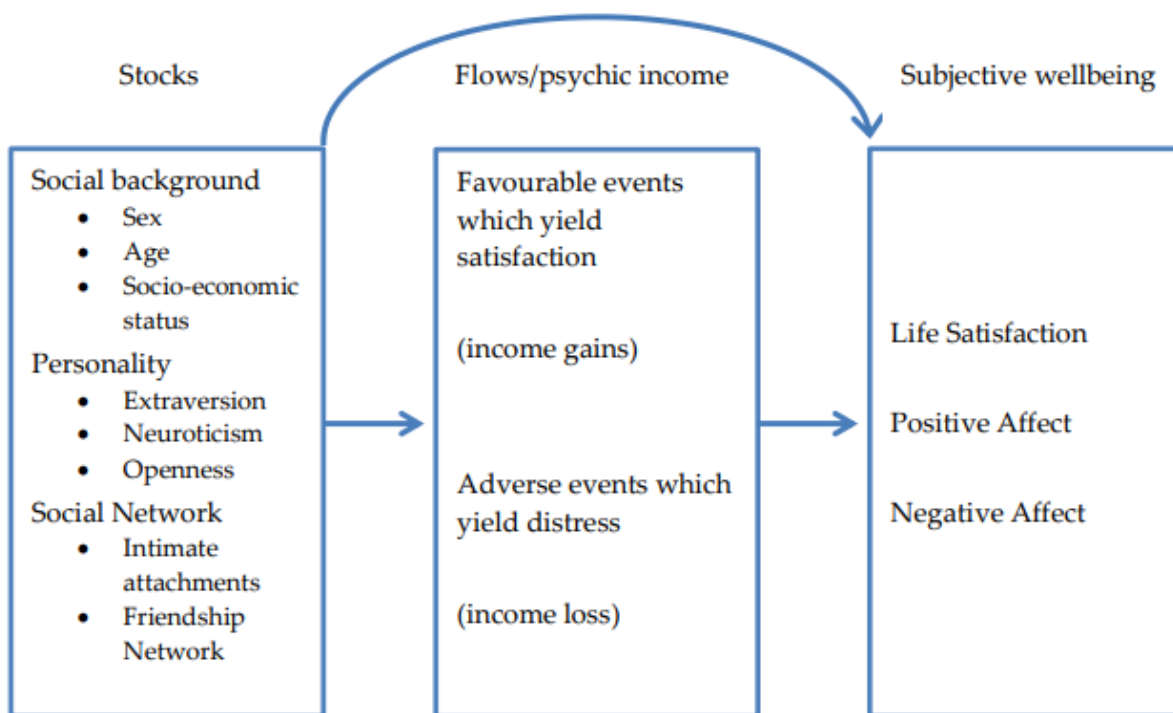
Přes to všechno definice nebyla úplná. Dalším poměrně těžko definovatelným pojmem v oblasti životní úrovně a spokojenosti je totiž **kvalita života**, který ve výše zmíněné definici zazněl. V roce 1997 světová zdravotnická organizace definovala kvalitu života jako: *„Vnímání postavení člověka v životě a ve společnosti ve které žije, a jeho životních norem a cílů.“* V tomto pojetí je kvalita života komplexně ovlivněna fyzickým i psychickým zdravím, sebevědomím a vztahu k sociálnímu a kulturnímu okolí (**World Health Organization, 1997**).

I přes několik dalších pokusů komplexně a úplně definovat wellbeing se dlouho žádná z definicí nezdála dokonalou. Martin Seligman, americký psycholog, dokonce v jednom ze svých článků napsal, že definice wellbeing neexistuje a nelze na něj přijít. Wellbeing lze měřit, je možné označit, co ho ovlivňuje a dá se rozdělit na měřitelné části. Ale jeho přesná definice neexistuje. Místo toho zavedl pojem *Flourish*, volně přeloženo *vzkvétání*, který se dal popsat na základě pěti měřitelných částí. Positivní emoce, angažovanost, vztahy, smysl života a úspěch. Zlepšováním těchto částí lidského života by podle **Seligmana (2011)** měl člověk dosáhnout životní spokojenosti.

Upřesnění podává Seligman ve svém díle wellbeing s klimatem. Klima je také konstrukce, v rámci které se zjišťuje stav počasí, který ale sám o sobě nelze měřit. Ovlivňuje ho několik měřitelných faktorů jako například teplota, vlhkost vzduchu, tlak nebo rychlost větru. Stejně tak pojem flourish, který Seligman přirovnává k počasí, nelze přímo měřit, ale za pomoci několika, v tomto případě pěti, měřitelných faktorů se dá posoudit stav pojmu Flourish, tudíž i stav životní spokojenosti, wellbeing.

S touto teorií ovšem velké množství sociologů a jiných vědců nesouhlasilo. Znamenalo to totiž, že pojem wellbeing jako konstrukce s několika měřitelnými prvky nelze měřit ani pozorovat. **S. J. Reber (1995)**, jeden z odpůrců této teorie, přišel v roce 1995 s návrhem definice: „*Wellbeing je podmíněný životní stav, ve kterém jsou všechny základní kvality relativně v rovnováze.*“

Tato definice je postavena na teorii rovnovážné životní pohody (equilibrium theory of wellbeing), jejíž původní tvůrci jsou **B. Headey a A. J. Wearing (1989)**. Účelem jejich snažení, kromě zavedení obecné definice pro pojem wellbeing, bylo pochopit, jak se lidé vyrovnávají se změnami a jak je tím narušen jejich životní spokojenost. Vytvořili proto teoretický model, který měl tři základní části: **stabilní zásoba**, chápáno jako povaha a schopnosti člověka, **osobní wellbeing** a **psychické proudy**, chápáno jako pozitivní a negativní události, které člověka ovlivňují.

Obrázek 2 – Headyho a Waringův model rovnovážné životní pohody. Zdroj: *The challenge of defining wellbeing*

Tento model znázorňuje to, že každý člověk má na základě svých stabilních zásob určitou úroveň osobního wellbeing, které reprezentují jeho životní rovnováhu. V případě že v jejich životě nastane nějaká událost, tudíž změna psychického proudu, rovnováha se naruší buď negativním nebo pozitivním účinkem. Po krátké době se ovšem opět vrátí do původní rovnováhy. Tuto teorii vyrovnávání wellbeing potvrdil pokus z roku 1996 provedený E. Suhem na 222 studentech psychologie.

Průzkum byl prováděn v době, kdy byli studenti vystaveni velkým psychickým změnám (období absolvování vysoké školy). Byl tím potvrzen fakt, že wellbeing je ovlivněn pouze nedávnými událostmi, po kterých jejich vliv rychle klesá a wellbeing se opět vrací do rovnováhy (**Dodge, 2012**).

V návaznosti na Headyho a Wearingův model přišel v roce 2010 R. A. Cummins, australský psycholog, s teorií homeostáze. V základě se jeho teorie soustředila na sílu životních výzev, pro které stanovil stupnici a hodnotu životních zkušeností, které člověku pomáhají vyrovnávat se s životními výzvami. Tím udržují rovnováhu wellbeing. Aby byl člověk v životě šťastný a udržoval si dobrou úroveň wellbeing, musí tedy být v rovnováze síla životních výzev a změn, bez které by člověk prožíval nudu a stereotyp, a úroveň životních zkušeností a schopností, bez kterých by člověk nemohl čelit výzvám, což by vedlo ke stresu a strachu z budoucnosti (**Cummins, 1995;1998**).

Otázka definice pojmu wellbeing je velice složitá a po staletí řešená, nejintenzivněji v posledních desetiletích, kdy se hodnotě wellbeing začala připisovat velká váha. Individuální přístup každého člověka k tomuto pojmu ještě více potvrzuje toto tvrzení a značně stěžuje pokus o definici. Většina výše zmíněných teorií sice nedává vzniknout žádné finální definici wellbeing, nicméně na základě komplexního porovnání těchto teorií a zvážení pozitivních i negativních ovlivnění se v psychologickém díle *International Journal of wellbeing* z roku 2012 objevila definice, která by mohla být

považována za prozatím hlavní definici pojmu wellbeing. „Wellbeing je rovnovážný bod mezi individuálními zdroji a životními výzvami.“ (Dodge, 2012)

Podstatnou částí je ale i otázka, jak se vlastně bude wellbeing měřit a porovnávat pro využitelné účely.

„Wellbeing is not a beach you go and lie on. It's a sort of dynamic dance and there's movement in that all the time and actually it's the functionality of that movement which actually is true levels of wellbeing“ (Nic Marks, Radio 4, 7th January 2012)

3.4 Shrnutí

Celkový pohled na pojem wellbeing je velice komplexní a nejednotný. Je to pravděpodobně tím, že každý člověk je jedinečný a nedá se určit dostatečně obecná definice toho, co dělá člověka šťastným, spokojeným s jeho životem. Nelze stanovit, co vytváří jakousi životní pohodu. Pro někoho jsou to peníze, za které si koupí co si přeje, pro jiného je to šťastná rodina, pro dalšího poznávat svět jiné kultury a cestovat. Proto si myslím, že obecná definice pro tento pojem neexistuje, výše uvedená definice je pouze nejbližší možnou. Z toho důvodu také není v této práci pojem wellbeing nijak překládán. Překlady jako životní blahobyt nebo štěstí nejsou přesné. Životní blahobyt se více spojuje s materiálními hodnotami a štěstí se často pojí s náhodou a jinými vlivy. To je příčinou, proč je užiti v původním, anglickém, jazyce nejpřesnější.

3.5 Subjektivní wellbeing

Až doteď se tato práce zabývala pojmem wellbeing obecně za účelem pochopení problematiky. Cílem této práce však je subjektivní wellbeing, který je nositelem názorů a pocitů samotných obyvatel, které jsou získávány formou dotazníkového šetření. Nezáleží přitom jakým způsobem byly informace zjištěny zda z telefonického, osobního nebo webového šetření. Z tohoto důvodu je důležitý výběr věrohodných a použitelných dat pro zhodnocení subjektivního wellbeing v Evropě.

4 DATOVÉ ZDROJE

4.1 Popis datových zdrojů

V této kapitole budou popsány vybrané datové zdroje, které obsahují data umožňující prostorové porovnání a vyhodnocení wellbeing v evropských státech. U každého zdroje bude popsáno:

- **Stručná charakteristika organizace poskytující data**
 - V této části je popsána samotná organizace, její cíle, činnosti a spojitost s pojmem wellbeing.
- **Způsob získávání dat a jejich koncept**
 - Popis datové sady včetně formátů, ve kterých se dá získat, a způsobu získávání dat, např. vlastní dotazníkové šetření, jiný zdroj, výběr respondentů, formy otázek a další.
- **Výběr dat souvisejících s hodnocením wellbeing**
 - Z obsáhlých datových sad byly vybrány pouze ty atributy, které mají pro tuto práci význam a souvisejí s pojmem wellbeing.
- **Propojení s prostorovými daty**

- Pro tento účel byla využita vrstva států roku 2016 z Evropského statistického úřadu (Eurostat). Vrstva je volně přístupná ke stažení z webových stránek Eurostatu. Obsahuje potřebné atributy *Country code* a *Country name english* pro připojení datových sad z této práce. Vrstva byla rozšířena o stát Kosovo, které je částečně uznaný stát a v původní vrstvě je částí Srbska.
- **Využití**
 - V předposlední části kapitoly *Datové zdroje* je popsáno využití získaných dat, primárně zaměřené na regionální a politické výhody a využití dat spojených s pojmem wellbeing.
- **Zhodnocení**
 - Zhodnocení celé datové sady, kladů, záporů a návrhy na zlepšení nedostatků.

4.1.1 European Social Survey (ESS)

V roce 1995 se komise pro sociální vědy Evropské nadace pro vědu začala zabývat myšlenkou subjektivního průzkumu názorů, myšlenek a spokojenosti obyvatel evropských zemí. Sir Roger Jowell z Velké Británie a profesor Max Kaase z Německa spolu s asistencí doktora Johna Smitha z Evropské nadace pro vědu vyvinuli *ESS projekt*, který v roce 2001 zahájil svoji činnost. Již na konci roku 2002 vyšla první publikace ESS projektu.

„Hlavními cíli ESS jsou:

- *Sledovat stabilitu a změny v sociální struktuře a postojích v Evropě a interpretovat jak se Evropská politika, morální a sociální situace mění.*
- *Zvýšit standardy přesnosti mezinárodního výzkumu v sociálních vědách. Hovoříme například o sběru dat, snížení zkreslení nebo spolehlivost otázek.*
- *Zavést rozumné indikátory národního progresu založené na klíčových aspektech společnosti.*
- *Školit a usnadňovat práci evropských sociálních výzkumníků.*
- *Zlepšit dostupnost údajů o sociálních změnách pro politiky, akademické pracovníky a veřejnost.“*

Z jimi stanovených cílů tedy plyne, že ESS se snaží získat za pomoci dotazníkového šetření subjektivní informace o stavu a postoji obyvatelstva evropských zemí. Získané informace se snaží analyzovat za účelem lepšího přehledu sociální situace v zemích. Průzkum je finančně podporovaný jednotlivými státy.

Způsob získávání dat a jejich koncept

Dotazníkové šetření probíhá tzv. „face to face“ způsobem neboli osobně každý druhý rok na prostorové úrovni státu. Respondenti jsou vybíráni náhodně. Je snaha za každou zemi získat minimálně 1500 respondentů (u států s menší populací jako například Lucembursko je číslo menší). Jediná podmínka pro výběr respondentů je, že musejí být starší 15 let.

Vyplnění dotazníku trvá přibližně 55 minut a kvůli vyvarování se nervozity respondenta při odpovídání se provádí většinou přímo v domě tázaného. Pro každé kolo testování bylo specifické zaměření, například v roce 2002 to byla témata imigrace a městský život. V roce 2004 práce, rodina a wellbeing, zdraví a morálka, nebo v roce 2006 osobní a sociální blahobyt a plánování času v životě.

Poměrně často se jako specifické zaměření objevuje wellbeing, buď ve spojitosti se sociálním životem, nebo s prací a rodinou. Témata se postupně střídají a opakují za účelem dynamického srovnání. Určitá témata struktury dotazníku jsou ale stálá a objevují se v každém ročníku. Témata jsou:

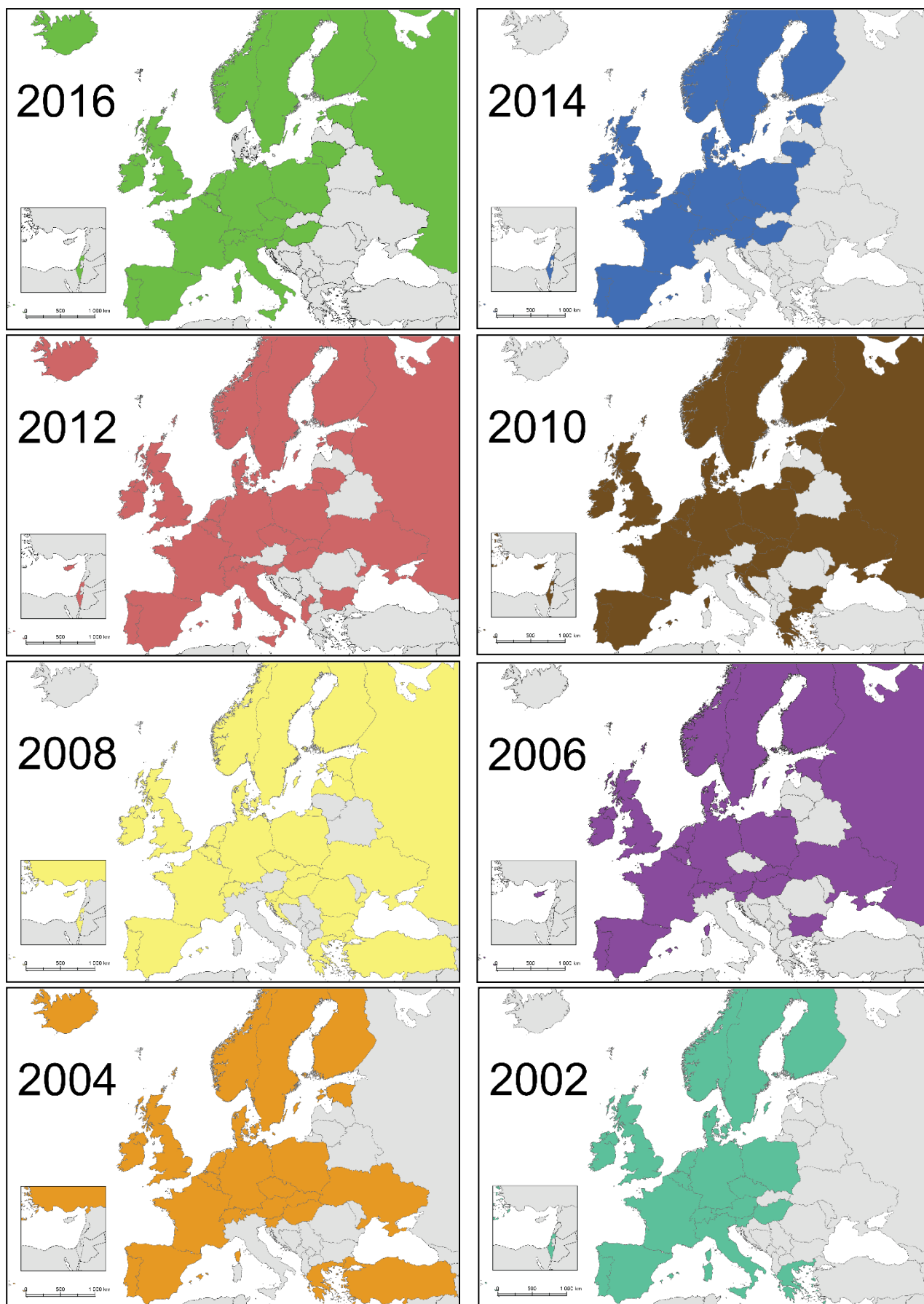
- **Kriminalita**
- **Demokracie a politika**
- **Lidské hodnoty**
- **Imigrace**
- **Média**
- **Národní a etická identita**
- **Diskriminace**
- **Náboženství**
- **Sociální vyloučení**
- **Sociální důvěra v instituce**
- **Subjektivní wellbeing**
- **Socio-demografie**

Data se dají stáhnout jako tabulka ve formátech SAS, SPSS a STATA. Data nejsou agregovaná jako u většiny datových zdrojů. Tabulka obsahuje jednotlivé odpovědi každého respondenta. Prostorové pokrytí ESS je každý rok, každé kolo, založeno na dobrovolném přihlášení státu k ESS výzkumu. Na základě toho stát vytvoří tým, který dostane pokyny, zaučení, materiály a bude v daném státě získávat data pro ESS. Proto nejsou v každém kole stejné státy. Je nutno podotknout, že poměrně velký počet států, konkrétně patnáct, se zúčastnil každého kola ESS:

Tabulka 1 – Přehled účasti států na dotazníkovém šetření v jednotlivých kolech.

Stát	1. kolo [2002]	2. kolo [2004]	3. kolo [2006]	4. kolo [2008]	5. kolo [2010]	6. kolo [2012]	7. kolo [2014]	8. kolo [2016]	Celkový počet kol
Albánie					X			X	2
Rakousko	X	X	X	X	X		X	X	7
Belgie	X	X	X	X	X	X	X	X	8
Bulharsko			X	X	X	X			4
Chorvatsko				X	X				2
Kypr			X	X	X	X			4
Česká republika	X	X		X	X	X	X	X	7
Dánsko	X	X	X	X	X	X	X		7
Estonsko		X	X	X	X	X	X	X	7
Finsko	X	X	X	X	X	X	X	X	8
Francie	X	X	X	X	X	X	X	X	8
Německo	X	X	X	X	X	X	X	X	8
Řecko	X	X		X	X				4
Maďarsko	X	X	X	X	X	X	X	X	8
Island		X				X		X	3
Irsko	X	X	X	X	X	X	X	X	8
Izrael	X			X	X	X	X	X	6
Itálie	X	X				X		X	4
Kosovo						X			1
Lotyšsko			X	X			X		3
Litva				X	X	X	X	X	5
Lucembursko	X	X							2
Černá hora									0
Nizozemsko	X	X	X	X	X	X	X	X	8
Norsko	X	X	X	X	X	X	X	X	8
Polsko	X	X	X	X	X	X	X	X	8
Portugalsko	X	X	X	X	X	X	X	X	8
Rumunsko			X	X					2
Rusko			X	X	X	X		X	5
Srbsko									0
Slovensko		X	X	X	X	X			5
Slovinsko	X	X	X	X	X	X	X	X	8
Španělsko	X	X	X	X	X	X	X	X	8
Švédsko	X	X	X	X	X	X	X	X	8
Švýcarsko	X	X	X	X	X	X	X	X	8
Turecko		X		X					2
Ukrajina		X	X	X	X	X			5
Velká Británie	X	X	X	X	X	X	X	X	8

Státy, které nemají ani jednu účast a jsou tu zmíněny, se účastnily 9. kola z roku 2018, ke kterému prozatím nejsou dostupná data.

Obrázek 2-9 – Grafické zobrazení účasti států na dotazníkovém šetření v jednotlivých kolech. Zdroje dat: ESS, Eurostat

Výběr dat

Objemná datová tabulka obsahuje velké množství důležitých informací. S tématem subjektivní wellbeing ale úzce souviselo pouze 7 atributů (otázek) z tematické části „Subjektivní wellbeing“, které byly obsaženy v každém kole ESS.

1. How satisfied with life as a whole?
2. How satisfied with present state of economy in country?
3. How satisfied with the national government?
4. How satisfied with the way democracy works in country?
5. State of education in country nowadays?
6. State of health services in country nowadays?
7. How happy are you?

Primární pro tuto práci bude 1. otázka, ovšem ostatní otázky jsou neméně důležité pro zjištění konkrétnější informace. Tyto otázky se dají dále porovnávat i s atributy z jiných datových zdrojů (například OECD, eurofound). Jejich význam je celkem jasný, ovšem rozdíl mezi první a sedmou otázkou je méně zřejmý.

První otázka se zabývá celoživotní spokojeností, jak si člověk vede v zaměstnání, s rodinou a vztahy, životními cíli. Sedmá otázka se jednoduše ptá na to, jak se člověk cítí teď, v tuhle chvíli. Předpokládá se, že tuto odpověď ovlivní primárně nedávné události. Proto se tato odpověď často liší od odpovědi na otázku číslo jedna.

Propojení s prostorovými daty

Tabulku dat je nutno sumarizovat pro potřebu připojení k prostorovým datům na úrovni států. Po vybrání atributů (otázek) je vypočítaný vhodný průměr. Po posouzení rozložení dat se pro účely této práce zvolil aritmetický průměr (důvodem je možnost nerovnoměrného rozložení vlivem náhodného výběru) za každý stát. Státy nejsou v datech popsány celým názvem ale dvoumístným kódem státu známým jako ISO 2. (Část standardu ISO 3166, který definuje státní reprezentační kódy. Celým názvem je tento standard nazýván *Codes for the representation of names of countries and their subdivisions*, v případě ISO 2 se jedná o subdivize.). Na základě tohoto kódu se v softwaru pro práci s prostorovými daty připojí sumarizovaná tabulka k prostorovým datům na úrovni států. Propojení s prostorovými daty je jednoduché, a kromě možného problému s kódem ISO 2 u Velké Británie (GB x UK) bezproblémové.

Využití

ESS je organizačně a informačně velice dobře vytvořený systém získávání subjektivních informací. Zpracování souboru s daty může být poněkud složitější, protože uživatel musí projít velké množství otázek a vybrat z toho ty potřebné pro svůj výzkum. Tahle skutečnost je ovšem jen malý problém oproti tomu, jakou mají data získaná z ESS hodnotu.

Velké množství otázek souvisejících s politikou a současnou situací v Evropě, například migrace, umožňuje politikům dívat se na problém z pohledu občanů a následně to zohlednit v rozhodování se k danému tématu. Ve spojitosti s wellbeing mají velké využití pro politické kroky, rozhodování a plánování budoucnosti.

Jak již bylo výše zmíněno, některé ročníky jsou dokonce specializovány na wellbeing (ročníky 2004, 2006, 2010 a 2012), kde se dá o této problematice zjistit více informací a využít je pro prospěch státu. Například otázky spokojenosti ohledně poměru volného času a času stráveného v práci.

Příkladem využití těchto dat je zohlednění otázky na spokojenost lidí žijících ve státech, kde se uplatňuje demokracie. Pokud u této otázky vychází příliš nízký průměr,

politici by měli začít diskutovat o větším zapojení lidí do řízení státu, například změnou volebního systému, možností se nějak přímo vyjádřit k nějakému zákonu atd. Druhým příkladem může být zohlednění spokojenosti se vzděláním. V případě nízkých hodnot odpovědí u této otázky je potřeba, aby se politici více zaměřili na dotace do školství, zlepšení kvality výuky a podporu menších škol, aby se i ty měly možnost vyrovnat úrovni těch škol s větším počtem žáků. Data obsahují i informaci o pohlaví, což umožňuje genderové porovnání odpovědí.

Zhodnocení

Celkový koncept dat je rozmanitý, dobře řízený, data jsou kontrolována a „očištěna“ a dokonce jsou získávána důvěryhodným způsobem „face to face“. Proto se u těchto dat dá předpokládat jejich objektivnost a věrohodnost. Velkou výhodou je krátký interval mezi koly ESS a možnost získat data již z roku 2002, díky nimž lze sledovat a hodnotit vývoj státu. Výzkum je i prostorově poměrně dobře rozšířený, což by ovšem mohl někdo zpochybnit s argumentem, že některé datové sady jako například z organizace OECD mají ve svém výzkumu více států. Velké množství otázek sice zpomaluje prvotní fázi, práci s daty, nicméně tato nevýhoda je kompenzována velkým množstvím informací, které se dají z dotazníkového šetření získat.

Nevýhodou této sady, kterou má ovšem většina datových sad, jež jsou v této práci zmíněny, je prostorová podrobnost dat. Obzvláště u ESS kde jsou respondenti pro dotazník vybíráni úplně náhodně, není zcela objektivní zpracovávat data pro celý stát. Poměry ve městech a na venkově se mohou často velice lišit a právě náhodný způsob výběru může výsledek ovlivnit například výběrem většiny respondentů z velkých měst. Také by bylo pro následné rozhodování a hodnocení politiků lepší mít přehled kde konkrétně nejsou lidé v určité problematice šťastní. Na druhou stranu, toto řešení by bylo výrazně finančně i časově náročnější.

4.1.2 Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)

Českým názvem je *Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj* je mezinárodní organizace ekonomicky rozvinutých států s demokracií a tržní ekonomikou. Od roku založení, 1960, se počet původních 20 členských států rozšířil na současných 36. Cílem organizace je podporovat činnost politiků pro zlepšení hospodářského a sociálního blahobytu obyvatel na celém světě.

Ve spolupráci s většinou státních organizací členských států se snaží porozumět trendům ekonomickým i sociálním. Analyzují a porovnávají data s cílem co nejlepší předpovědi budoucnosti nebo stanovují mezinárodní standardy od zemědělství, přes daně až po bezpečnost chemických látek.

Stejně tak se zaměřuje na otázky všedního života obyvatel, poměry volného času a práce, školství, důchody a celkové životní úrovně a blahobytu. Díky vytvořenému fóru pro členské státy mohou vlády spolupracovat, předávat si informace a radit si s problémy. Například země s velice dobrým vzdělávacím systémem může radit ostatním zemím co v tomhle směru vylepšit, což danému státu nijak neublíží a ve světě selepší vzdělávací úroveň.

Aktuální pozornost OECD je soustředěna na tyto témata:

- Obnovit důvěru obyčejných lidí v trh a instituce.
- Obnovit veřejné finance států jako základ budoucího udržitelného hospodářského růstu.
- Podporovat nové zdroje růstu za pomoci inovací a strategií šetrných k životnímu prostředí.
- Zajistit, aby lidé všech věkových skupin mohli rozvíjet své dovednosti a produktivitu práce.

OECD má celkem tři datové sady spojené s wellbeing. Dvě sady kombinované z objektivních a subjektivních dat, jejichž účelem je popsat životní úroveň obyvatelstva ve státě/regionu. Jedna sada jsou čistě subjektivní data, která vyplňují lidé na stránkách OECD. **(OECD, 2017;2016)**

Způsob získávání dat a jejich koncept

Better Life Index

Hlavní datovou sadou OECD spojenou s tématem wellbeing je sada BetterLifeIndex (BLI). Podle názvu by mohlo být očekáváno jedno číslo vypočítané na základě několika faktorů. BLI je ale koncept jedenácti témat, které podle výzkumu OECD prezentují životní úroveň obyvatel. Každé téma je počítáno na základě jednoho nebo více podtémat. Většina podtémat jsou objektivní data, jejichž zdrojem jsou většinou statistické úřady nebo statistiky OECD.

Jak již bylo řečeno, většina témat BLI je založena na objektivních datech, proto se jimi tahle práce hlouběji nezabývá. Co je ale pro tuto práci podstatné, je subjektivní zdroj dat. Prvním důležitým zdrojem subjektivních dat je Evropské šetření Health Interview Survey, jehož jedna otázka je datovým základem pro podtéma *Vlastní hodnocení zdraví*. Jedná se o dotazníkové šetření zaměřené na zdraví, pro které jsou respondenti vybíráni náhodně v každém státě a jeho cílem je sbírat subjektivní data pro zlepšení zdravotnictví a životních podmínek.

Druhým důležitým zdrojem subjektivních dat nejen pro OECD je firma *Gallup*. Tato firma se již přes 80 let zaměřuje na získávání subjektivních dat buď na zakázku, nebo pro vlastní výzkum. Při dotazníkovém šetření pro státy nebo regiony se snaží ve spolupráci s Národní bankou a Národním statistickým úřadem získat co nejvyrovnanější rozložení respondentů. To znamená vyrovnané počty mužů a žen, věkových kategorií, příjmových kategorií a prostorového rozložení. To dělá z dat firmy Gallup poměrně kvalitní a reprezentativní zdroj subjektivních informací.

Prostorové pokrytí BLI přesahuje Evropský kontinent od roku 2016, kdy se k výzkumu přidala Litva a Jihoafrická republika. Zahrnuje tedy výzkum již 39 ekonomicky vyspělých států po celém světě. Data jsou shromažďována na úrovni státu. Publikace BLI probíhá každý druhý rok od roku 2013, BLI ale vychází každý rok. Ovšem jednotlivá data zemí mohou být starší, neaktualizují se každý rok. Například ve verzi BLI 2017 jsou data k tématu **diskuze o tvorbě pravidel** z roku 2014 pro všechny státy. Data k tématu subjektivní wellbeing jsou v každé zemi jinak stará, ale měly by splňovat rozmezí mezi lety 2014–2016.

Téma	Anglický název	Podtéma	Zdroj	Jednotka
Příjem a majetek	Income and Wealth	Čistý příjem domácnosti	OECD, NÚ	Americký dolar
		Čistý finanční majetek domácnosti	OECD, NÚ	Americký dolar
Práce a příjem	Jobs and Earnings	Zaměstnanost	OECD, NSÚ	Procenta
		Míra dlouhodobé nezaměstnanosti	OECD, NSÚ	Procenta
		Osobní příjem	OECD, NSÚ, NÚ	Americký dolar
		Pracovní stabilita	OECD, NSÚ	Procenta
Bydlení	Housing	Počet místností na osobu	SEÚ, NSÚ, OECD	Podíl
		Byty bez základního vybavení	SEU, NSÚ	Procenta
		Výdaje na bydlení	OECD, NÚ	Procenta
Zdraví	Health status	Předpokládaná délka života	OECD	Věk
		Vlastní hodnocení zdraví	OECD, SEU	Procenta
Práce a život	Work and Life	Zaměstnanci s dlouhou pracovní dobou	OECD	Procenta
		Čas věnovaný volnému času a péči o sebe	OECD	Počet hodin
Vzdělání a dovednosti	Education and skills	Dosažené vzdělání	OECD	Procenta
		Poznávací schopnosti studentů	OECD	Průměr
		Předpokládaná délka studia	OECD	Počet let
Sociální vztahy	Social connections	Sociální podpora	Gallup	Procenta
Občanská angažovanost a vláda	Civic engagement and governance	Diskuze o tvorbě pravidel	OECD	Průměr
		Účast voličů	MIPDVP	Poměr
Kvalita životního prostředí	Enviromental quality	Znečištění ovzduší	SB	Poměr
		Spokojenost s kvalitou vody	Gallup	Procenta
Osobní bezpečí	Personal security	Míra zabití	Eurostat, NDKÚ	Počet zabití
		Míra útoků	Gallup	Procenta
Subjektivní wellbeing	Sujbective wellbeing	Životní spokojenost	Gallup	Průměr

Tabulka 2 – Přehled témat BLI

Zkratky v tabulce: NÚ – Data národních účtů; NSÚ – Národní statistické úřady; SEU – Statistiky Evropské unie; Gallup – Gallup World poll; MIPDVP – Mezinárodní institut pro demokracii a volební podporu; Eurostat – Evropský statistický úřad; NDKÚ – Národní drogový a kriminální úřad

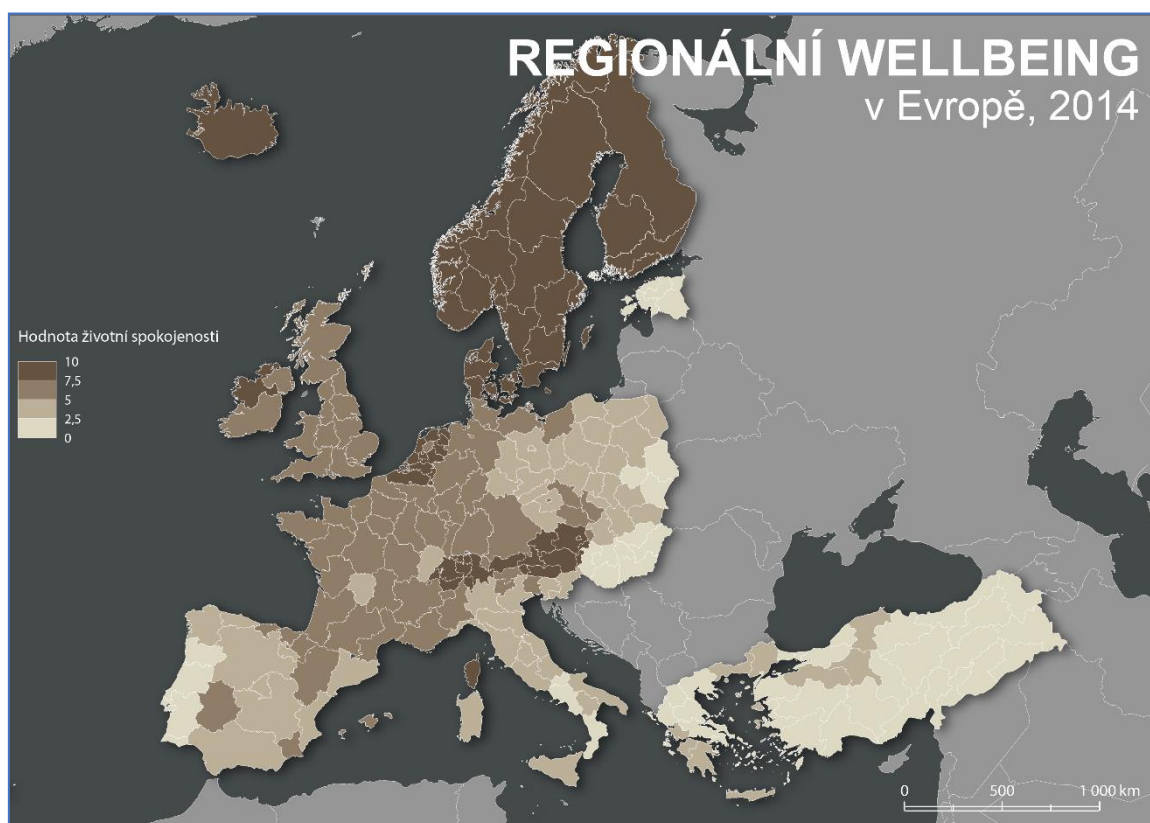
Regional well-being

Datová sada téměř stejná jako BLI, je založena na stejných tématech jen s drobnými odchylkami v podtématech. Podstatný rozdíl a vlastně důvod, proč byla tato sada v roce 2014 vytvořena, je prostorový faktor. Regional well-being (RWB) zpracovává data na úrovni regionů stanovených organizací OECD.

Regiony OECD byly podobně jako NUTS1 vytvořené na základě funkčních (skutečné ekonomické a sociální hranice regionu), nikoliv administrativních hranic. Byly klasifikovány do dvou kategorií: Territorial level 2 a 3 (TL2 a TL3). TL2 se rovná prvnímu administrativnímu stupni ve státě (v ČR 8 – územní kraje, neplést s administrativními kraji, kterých je 13), celkem jich je 391. TL3 se rovná druhému administrativnímu stupni ve státě (v ČR 76 – okresy), celkem jich je 2197.

Pro potřeby datové sady RWB bylo použito rozdělení TL2, což by se v rámci Evropských států mělo rovnat dělení statistického úřadu NUTS 2 s drobnými úpravami. Německo a Velká Británie jsou rozděleny pomocí NUTS 1 a naopak Estonsko je rozděleno podle NUTS 3. Poslední úpravou je oblast Budapešť, která byla spojena s oblastí Centrální Maďarsko.

1 – územní statistické jednotky pro statistické účely Evropské unie. Hranice jsou tvořeny na základě počtu obyvatel a dělí se do 6 stupňů: NUTS 0 (Státní hranice), NUTS 1 (3 – 7 mil.), NUTS 2 (800 t. – 7 mil.) NUTS 3 (150 – 800 t.), LAU 1 a LAU 2

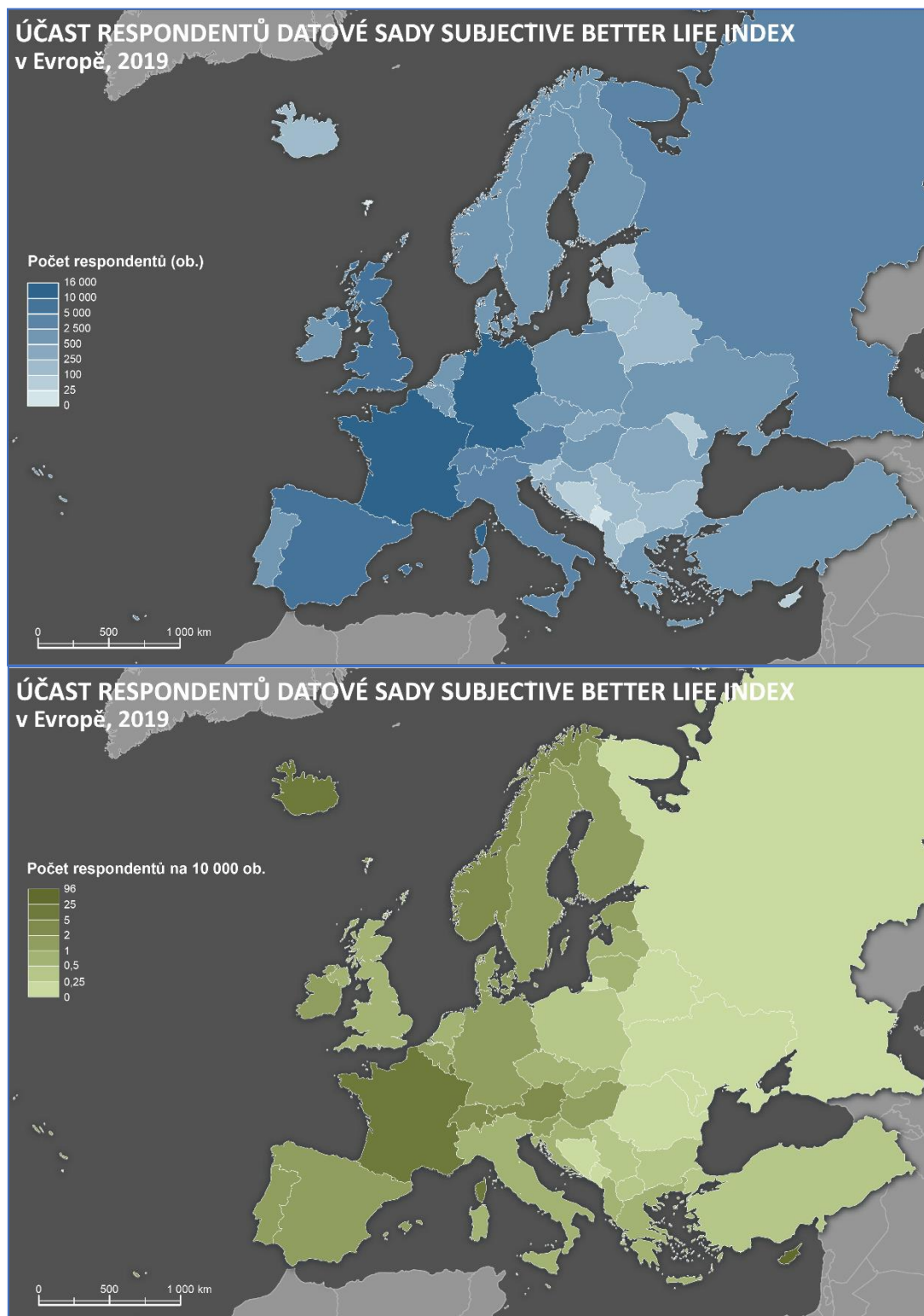

Obrázek 10 – Hodnocení spokojenosti obyvatel na regionální úrovni. Zdroje dat: OECD, Eurostat

Subjektivní Better Life Index

Na webových stránkách BLI se každý člověk po vyplnění věku a státu, ve kterém žije, může podělit o svůj vlastní názor ohledně životní úrovně. Konkrétní otázka zní: Co je důležité pro lepší životní podmínky? Uživatel tedy porovnává jednotlivá témata BLI podle toho, co si myslí, že je nejdůležitější pro život. Nevýhoda této sady je její zpracování.

Jednotky měření jednotlivých témat jsou totiž v procentech, což značně komplikuje možnost porovnávání s jinými datovými sady. Datová sada aktuálně obsahuje data od 153 092 uživatelů, z toho 74 982 z evropských zemí.

Obrázek 11 a 12 – Na mapách je patrný rozdíl mezi celkovým počtem respondentů (Obrázek č.2) a počtem respondentů přepočítaných na 10 000 ob. (obrázek č.3). Výsledky jsou vidět například na Islandu, Rusku nebo Kypru, u kterých se výrazně změnila pozice v celkovém poměru. Zdroje dat: OECD, Eurostat

Výběr dat

Datové sady obsahují nemálo důležitých informací spojených s wellbeing, ale cílem této práce je porovnat primárně subjektivní data. Druhým faktorem při výběru dat byla úzká souvislost přímo s wellbeing.

Ukazatele BLI a RWB obecně ukazují kvalitu života včetně materiálních hodnot, což jsou sice faktory, které ovlivňují wellbeing, nicméně jsou objektivní, získané z různých statistik a měření. Nikdo se konkrétních lidí nezeptal, jak se v téhle oblasti cítí, jestli jsou v ní spokojeni a co jim v této oblasti chybí. Proto bylo z BLI a RWB vybráno pouze jedno téma, a to Subjektivní wellbeing.

Z datové sady SBLI byly vybrány všechny faktory i přesto, že jejich porovnání je s ostatními datovými sady obtížné. Jedná se totiž o věc názoru konkrétních lidí na danou tematiku, nikoliv o objektivní data.

Propojení s prostorovými daty

Data BLI a SBLI se k přichystanému mapovému podkladu dají jednoduše připojit na základě dvoumístného (BLI) nebo třímístného (SBLI) kódu státu. V případě RWB byla využita datová sada NUTS z Evropského statistického úřadu, k jejíž vrstvě NUTS 2 lze po jednoduché úpravě Německa a Velké Británie (NUTS 1), Estonska (NUTS 3) a Maďarska (připojení oblasti Budapešť k oblasti Centrálního Maďarska) připojit datovou sadu RWB. Propojení bylo provedeno na základě čtyřmístného regionálního kódu (v případě Německa a Velké Británie třímístný a v případě Estonska pětímístný).

Využití

Publikace a posudky organizace OECD vychází každé 2 roky. Toto obsáhlé publikační dílo každý rok ukazuje a porovnává na základě BLI jak celosvětový stav životní úrovně, tak i jednotlivé státy. Na základě těchto publikací, nebo dat samotných, mohou politici postavit své budoucí rozhodování a ovlivnit tím život obyvatel země.

Například v Rakousku, které za poslední 4 roky registrovalo výrazný vzrůst znečištění ovzduší, se touto problematikou začali více zabývat a řešit ji.

Druhým příkladem je Česká republika, ve které se projevila velice nedostatečná výslednost otázek v oblasti zdraví. Průměrný věk dožití je o rok menší než celkový průměr a procento lidí, kteří odpověděli, že se cítí zdraví, je o 8 % nižší než celkový průměr.

Možná právě vlivem těchto a dalších informací se peníze, které stát přispívá do zdravotnictví, razantně zvýšily oproti dřívějším rokům (například v roce 2020 má do zdravotnictví přijít o 6 % více než předešlý rok). V případě kombinace BLI nebo RWB se SBLI, který odráží subjektivní názor obyvatelstva, by se tyto informace mohly stát účinným nástrojem pro rozvoj státu a jeho regionů.

Zhodnocení

OECD má v tomhle směru velký potenciál. Jejich metodologie je propracovaná, komplexní a zároveň jednoduchá na pochopení a vyvození výsledků pro běžného uživatele. Dle mého názoru by měli k BLI nebo RWB přidat více subjektivních názorů jako například v SBLI. Statistická data jsou jedna velice důležitá věc, ale subjektivní názory lidí, kteří tato témata reálně zažívají, jsou stejně, ne-li více, důležitá. Druhou nevýhodou výzkumů OECD je neaktuálnost všech dat. U témat jako bydlení, příjmy a finance nebo práce se data shání poměrně jednoduše. Ovšem v případě témat jakými jsou subjektivní wellbeing a celkově subjektivní data, je to složitější a jsem názoru, že v tomto ohledu má prozatím OECD nedostatky.

Zajímavou myšlenkou je ale datová sada SBLI, která má ovšem mezery jak v aktuálnosti dat, tak v tom, že některé státy mají malý počet respondentů. Například Súdán jich má šest, Palau čtyři a některé státy ještě méně. Ovšem tento nedostatek je poměrně těžké řešit skrz životní úroveň a ekonomický stav některých zemí. V každém případě má tato datová sada budoucnost a v případě určitých změn, zlepšení metodologie a s lepší propagací, by mohla být poměrně cenným nástrojem pro politické rozhodování.

4.1.3 Evropský statistický úřad (EUROSTAT)

Eurostat je statistickým úřadem pro Evropskou Unii se sídlem v Lucemburku. Byl založen v roce 1953 pro účely Evropského Společenství pro uhlí a ocel (European Coal and Steel Community) a se svou činností pokračuje dodnes. Primárním cílem je poskytovat Evropské unii statistická data, o která by se při svých verdiktech mohla opřít. Na jejich základě by se mohla rozhodovat a své rozhodnutí jimi odůvodňovat. Zároveň pomáhá svými statistickými daty posoudit stav jednotlivých členských států a jejich společnosti.

Data Eurostatu jsou veřejně dostupná a stejně tak jejich pravidelné publikace ke zjištěným statistikám. Zmíníme například publikace *Quality of life: Facts and views*, jejíž poslední vydání je z roku 2015. Eurostat data nesbírá na základě standardů a předem určených požadavků. O tuto práci starají autority jednotlivých států, které pak data do Eurostatu posílají. Úlohou Eurostatu je konsolidovat data a zajistit jejich mezinárodní srovnatelnost.

Způsob získávání dat a jejich koncept

Datová sada Eurostatu spojená s wellbeing nese název *Personal well-being indicators*. Pro tuto datovou sadu na základě minimálního pokrytí a přesnosti zavedenou EU-SILC (European Union – Statistics on Income and Living Conditions) provádí každý stát své šetření sám. Systém sbírání není jednotný, společné jsou způsoby šetření tzn. dotazníkový (osobně papírovou formou, telefonicky nebo počítačem s telefonickou asistencí) a podmínky EU-SILC.

Například v České republice je jednotka pro výběrový systém respondentů byt, ve kterém jsou pak vybráni do dotazníkového šetření všichni obyvatelé starší 16 let. Výběr bytu je dvoustupňový. První stupeň je výběr sčítacího obvodu, nejmenší existující územní jednotka. Ve druhém stupni se z každého vybraného sčítacího obvodu náhodně vybere 10 bytů. Do výběru jsou zahrnuty všechny kraje kvůli zachování prostorového pokrytí. Například za rok 2017 bylo pro dotazníkové šetření (jiné než *Personal well-being indicators*) v ČR vybráno 8 700 domácností.

Data z datové sady se všechny vztahují k roku 2013. Z těchto dat také vychází publikace *Quality of life: Facts and views* z roku 2015. Data jsou shromažďovaná za celé státy EU + Turecko, Srbsko, Švýcarsko, Norsko a Island. Datová sada obsahuje jedno téma vztažené k věku, pohlaví a dosaženému vzdělání a čtyři témata vztažená buď k věku, pohlaví a úrovni vzdělání, nebo k příjmům, typu domácnosti a stupni urbanizace. Datová sada tedy obsahuje devět tabulek s daty spojenými s wellbeing.

Témata:

- **1. Průměrné hodnocení spokojenosti**
 - Jedná se o subjektivní hodnocení na stupnici 1 (nespokojenost) – 10 (maximální spokojenost) s faktory: finanční situace, bydlení, práce, dojíždění, využití času, život jako celek, rekreace a zelené zóny, životní prostředí, osobní vztahy a smysl života.
- **2. Průměrné hodnocení důvěřivosti**
 - Subjektivní hodnocení toho, jak moc obyvatelé důvěřují: politikům, policii, ostatním občanům a legálnosti systému.
- **3. Procento lidí, kteří na otázku spokojenosti odpověděli buď vysoká, střední nebo nízká spokojenost**
 - Faktory jsou stejné jako u prvního tématu.
- **4. Procento osob, které potvrdilo, že se v případě nouze mají na koho obrátit**
- **5. Frekvence štěstí (Being happy) v posledních čtyřech týdnech**
 - Možné odpovědi byly: pořád, většinu času, někdy, vzácně, vůbec.

Data se dají stáhnout ve formátech CSV, XLS, HTML, PC-AXIS, SPSS, TSV nebo PDF. Tabulky jsou jednoduché a přehledné i v případě, že je potřeba v rámci jednoho tématu vybrat více tabulek, například tabulky podle pohlaví. V takovém případě se třeba ve formátu XLS seřadí jednotlivé tabulky pod sebe v jednom listu, nebo každá na jeden list (podle nastavení uživatele).

Výběr dat

Protože všechna získaná data v této datové sadě jsou subjektivní hodnoty a zároveň úzce souvisí s wellbeing, vybraná byla data ze všech tabulek kromě tabulky č. 3, která je pouze stručnější a v procentech vyjádřenou verzí první tabulky. Data byla vybraná za všechny obyvatele starší 16. let a za obě pohlaví, protože v datových sadách, která jsou v této práci porovnávána, by jiný výběr podmínek neměl důvod k porovnání.

Propojení s prostorovými daty

Všechny tabulky obsahují atributy s anglickým názvem pro daný stát, tudíž je jednoduché data propojit s připravenou prostorovou vrstvou na základě tohoto atributu.

Využití

Vysoké využití dat Eurostatu spočívá v jejich subjektivní povaze. Málom který zdroj dat spojených s wellbeing má tolik komplexně použitelných subjektivních atributů. Využití najdou primárně politici a státní útvary. Díky této datové sadě zjistí, jak jejich obyvatelé vnímají jednotlivá témata, kde má podle nich stát nedostatky a ve které oblasti jsou naopak lidé spokojeni. Ve spojení s objektivními daty například datové sady BLI z OECD, kde jsou k daným tématu objektivní, statisticky změřená data, se datová sada Eurostatu stane velice dobře použitelným nástrojem pro rozvoj státu.

Zhodnocení

Datová sada Eurostatu je velice dobře použitelná pro účely této práce. Stručná a přehledná metadata urychlují práci s daty a orientace v databázi Eurostatu je intuitivní.

Jak již bylo řečeno v kapitole *Využití*, velkou výhodou je velký počet zpracovaných subjektivních dat. Výhodou je také poměrně velký počet respondentů v každém státě. Při porovnání například s *Gallup*, který v každém státě provede pohovor s přibližně 2 000 respondenty (záleží na počtu obyvatel státu), je Eurostat spolehlivější zdroj (v ČR 8 700 domácností).

Další velkou výhodou je možnost filtrace dat na základě pohlaví, věku a dalších faktorů, což ještě více rozšiřuje využitelnost dat. Velikou nevýhodou je pouze jednorozměrný výzkum těchto dat. Chybí tu tudíž časové porovnání, možnost zjištění vývoje států v subjektivních názorech obyvatel.

4.1.4 Eurobarometer

Evropská komise zavedla v roce 1974 nástroj pro analýzy veřejného mínění s názvem *Eurobarometer*. Tato komise pravidelně prozkoumává a analyzuje veřejné mínění obyvatel zemí EU a kandidátských zemí. Další činností, kromě pravidelně se opakujících průzkumů, jsou nárazové průzkumy na speciální téma. Jedním takovým je i průzkum *Quality of Life in EU and candidate countries*, ve kterém se pracovníci Eurobarometru ptají občanů států EU na jejich životní spokojenost, potřeby a životní cíle. (**Eurobarometr**)

Způsob získávání dat a jejich koncept

Datová sada *Quality of life in EU and candidate countries* obsahuje 475 atributů z přibližně 240 otázek. Z každé země bylo náhodným způsobem vybráno 1 000 respondentů pro dotazníkové šetření. Data získaná z databáze Evropské komise nejsou agregovaná, proto je potřeba tyto informace agregovat pro potřeby této práce. Prostorové pokrytí je celkem 31 Evropských států, časové pokrytí je mezi lety 1991 a 2001.

Výběr dat

Z celé obsáhlé datové sady dotazníkového šetření byly vybrány pouze otázky Q4_1 – Q4_10, neboli přímé otázky na spokojenost s konkrétním tématem. I přesto nejsou data zcela ideální, otázka totiž zní: „*Jak jste v životě spokojeni v souvislosti s daným tématem? Buďte velmi spokojeni, spokojeni, nespokojeni, velmi nespokojeni.*“

Z tohoto důvodu tato datová sada nebude porovnávána a hodnocena s ostatními daty. Dalšími možnými výběry mohly být otázky Q6_1 – Q6_16, kde respondent odpovídá na to, co podle něj jsou v jeho životě tři faktory, které ho nejvíce ovlivňují.

Data jsou sice informačně velice vhodná a dobře využitelná, ovšem pro potřeby této práce je položení otázky a formát dat nevhodný. Z toho důvodu tyto otázky nebyly do výběru zahrnuty.

Propojení s prostorovými daty

Státy v datové sadě jsou zastoupeny čísly, nikoliv státním kódem nebo názvem státu. Je poměrně obtížné vyhledat seznam, který by odkazoval na propojení čísel se státy. Druhým problémem je agregace dat, která je potřebná před propojením udělat. Po přepsání čísel na jména států a agregování jde ale datová sada poměrně snadno propojit s prostorovými daty.

Využití

Datová sada je poměrně stará a není příliš kompatibilní pro porovnávání s ostatními daty skrz jiný způsob otázek na téma wellbeing. Ovšem pro zjištění wellbeing ze zkoumaného roku je sada dostačující. Jiná datová sada totiž data takového stáří nemají.

Zhodnocení

Datová sada nemá pro účely této práce využití. Staré datum výzkumu a nekompatibilní data s ostatními datovými sadami znemožňují jakoukoliv práci s datovou sadou, a tudíž byla vyřazena z výzkumu. Celkově vzato by se sada měla

aktualizovat a pozměnit způsob otázek na obecně zavedený nepsaný standard v oblasti wellbeing.

4.1.5 European foundation (Eurofound)

Eurofound je Evropská nadace pro zlepšení životních podmínek ve státech Evropské unie. Jeho úkolem je poskytovat data, znalosti a analýzy které pomůžou ovlivnit pracovní, sociální a společenské podmínky. Založen byl v roce 1975 s již výše zmíněným cílem. V programu pro období 2017–2020 Eurofound určil 6 strategických témat zaměření:

- Klíčová témata Eurofoundu s již několikaletým výzkumem
 - pracovní podmínky a udržitelná práce
 - průmyslové vztahy
 - změny na trhu práce
 - kvalita života a veřejné služby
- Témata týkající se moderní digitální doby
 - digitální doba: příležitosti pro práci a vývoj
 - sledování konvergence v EU

Pro první čtyři témata tvoří Eurofound publikace, získává a zpracovává data. Pro tuto práci bude nejdůležitější téma *Kvalita života a veřejné služby*. (**Eurofound, 2017**)

Způsob získávání dat a jejich koncept

Cílová skupina při výběru respondentů pro dotazníkové šetření k tématu *Kvalita života a veřejné služby* (QOLS) jsou obyvatelé nad 18 let s registrovaným bydlištěm v daném státě. Minimální počet respondentů na stát je od 1 000 až 3 000 občanů (hodnoceno podle počtu obyvatel státu). Pro zajištění celostátního pokrytí je každý stát rozčleněn podle regionů a stupně urbanizace. V každé této sekci je pak podle počtu obyvatel náhodně vybrán určitý počet vzorků (měst nebo vesnic), ze kterých je pak náhodně vybrán vzorek domácností a následně je z každé domácnosti vybrána osoba, která má nejstarší datum narození.

Dotazníkové šetření tedy probíhá osobně v místě bydliště respondenta a trvá přibližně 40 minut se 104 otázkami. Dotazníkové šetření a vycházení publikací probíhá ve čtyřech kolech. Publikace byly vydané v letech 2003, 2007, 2012 a 2016. Data k těmto publikacím jsou o rok starší. Stahují se ke každé otázce z dotazníku zvlášť ve formátech .xls nebo .pdf z databáze Eurofound. Jejich prostorové pokrytí bylo pro každý rok jiné. Například v roce 2003 to bylo 28 zemí nebo v roce 2012 34 zemí.

Výběr dat

Data byla vybraná na základě otázek z dotazníku, jehož část měla nějaké spojení s wellbeing:

- Pro ročník 2016
 1. How satisfied are you with your life these days?
 2. Taking all things together, how happy would you say you are?
 3. Satisfaction with education.
 4. Satisfaction with present job.
 5. Satisfaction with present standard of living.
 6. Satisfaction with accommodation.
 7. Satisfaction with family life.
 8. Satisfaction with local area.
 9. Perceived health status as good or very good.
 10. Satisfaction with the present state of the economy in country.
 11. Satisfaction with the way democracy works in country.

12. Average satisfaction with public services.

- Pro ročník 2012 a nižší byly vybrány otázky 1–7 a k nim přiřazeny:
 - Satisfaction with health.
 - Satisfaction with social life.
 - Satisfaction with economic situation in the country.

Pro ročník 2016 a 2011 byla dostupná všechna data, ale pro předchozí dva ročníky některá data v databázi chyběla. V rámci ročníku 2003 dokonce většina z nich. Data byla vybraná za všechny respondenty a odděleně za muže a ženy.

Propojení s prostorovými daty

Propojení datové sady s připravenou vrstvou prostorových dat lze na základě dvoumístného kódu státu ISO 2.

Využití

Jednou z výhod datových sad Eurofound je větší jistota v prostorovém pokrytí díky první fázi výběru regionů. Další výhodou je subjektivní hodnota všech dat, díky čemuž je jejich využitelnost v kombinaci s objektivními daty velmi široká.

Primární využití tato data naleznou v hodnocení konkrétní oblasti spojené s lidským životem. Uveďme bydlení, sociální vztahy, služby nebo ekonomická situace ve státě.

Zhodnocení

Jak již bylo řečeno, výhodou dat je větší jistota prostorového pokrytí, ovšem i k této informaci se musí přistupovat opatrně. Data pro *Eurofound* jsou totiž pro každý stát získávány jinou organizací, a i když jsou podmínky pro výzkum předem stanovené, není jistota, že organizace minimální požadavky dodržují.

Velkou nevýhodou je nekompletní datová sada z roku 2003 a 2007. Data z databáze nejdou stáhnout, což může být jen otázkou nefunkčnosti webové stránky, ovšem i k dnešnímu dni jsou data stále nedostupná. I přesto jsou ale k dispozici výsledky první, pro tuto práci hlavní otázky. I přes tuto překážku pak mohou být data po zvážení všech ostatních faktorů hodnocena jako poměrně dobrá a využitelná, minimálně pro roky 2012 a 2016.

4.1.6 World Happiness report (WHR)

Od roku 2012 je na základě spolupráce několika společností (jednou z nich je i Gallup) vytvořena publikace a datová sada o tzv. světovém štěstí. Datové sady jsou ale tvořeny už od roku 2005 pro každý rok. Účelem WHR je posílit povědomí o světovém stavu wellbeing a poskytnout podpůrná data pro co nejvíce států světa o životní úrovni jejich obyvatel. **(The world happiness report)**

Způsob získávání dat a jejich koncept

Data jsou získávána různými způsoby. Objektivní z různých zdrojů jako WHO, nebo státní statistické úřady, subjektivní data jsou všechna získávána dotazníkovým šetřením společnosti Gallup pro každý rok.

Datová sada pro každý rok započítává do výpočtů i předešlé dva roky pro kompenzaci možných chyb v jednom roce a pro rozšíření počtu respondentů. Gallup vybírá respondenty náhodně, podmínkami jsou pouze věk, respondent musí být starší 16 let, a bydliště, které musí respondent mít v daném státě.

Data obsahují agregované hodnoty za každý rok. Počet států v dotazníku se každý rok mění. Konkrétně počet evropských států byl v prvním ročníku 15, ale v roce 2017 jich bylo již 45. Atributami jsou například životní spokojenost, míra HDP, sociální podpora, pravděpodobný věk dožití nebo pozitivní efekt. Část atributů jako právě například pozitivní efekt je výpočtem z jiných atributů.

Výběr dat

Z atributů byly pro účel této práce vybrány tři body:

- Životní spokojenost (Life Ladder)
 - Hodnocení na škále 1 až 10
- Sociální podpora (Social support)
 - Poměr odpovědí na otázku, jestli má respondent v okolí někoho, na koho se může v krizové situaci obrátit. 0 pro NE a 1 pro ANO.
- Důvěra ve vládu (Confidence in national government)
 - Poměr odpovědí na otázku, jestli respondent důvěřuje vládě své země. 0 pro NE a 1 pro ANO

První atribut byl vybrán pro vlastnost vyjádřit wellbeing respondenta. Další dva jsou více konkretizované atributy a byly vybrány především pro možnost porovnání s ostatními datovými sadami a pro výzkumy této práce.

Propojení s prostorovými daty

Propojení s připravenou vrstvou prostorových dat je obtížnější než u ostatních datových sad. Primárně je potřeba vybrat evropské státy, protože datová sada zahrnuje 156 států z celého světa. V druhém kroku je potřeba vybrat každý rok zvlášť a spojit všechna data za jeden rok z evropských států do jedné tabulky. Následně už je propojení s prostorovými daty jednoduché a probíhá na základě anglického názvu státu.

Využití

WHR má jedno z největších využití ze zkoumaných datových sad, především pro velké prostorové pokrytí a každoroční vydání nových dat. Proto je velice vhodná pro časové porovnání vývoje wellbeing v Evropských zemích.

Zhodnocení

Datová sada WHR má mnohé přednosti. Zmíníme poměrně velký počet respondentů vzniklý propojením tří po sobě jdoucích ročníků, velké prostorové pokrytí a velké časové pokrytí. Nevýhoda této sady je její obtížnější zpracovávání, které zabere více času než u ostatních datových sad.

4.2 Srovnání a vyhodnocení datových sad

Datové sady byly srovnávané na základě několika faktorů (jedná se o sady s prostorovou podrobností pro státy):

- Prostorový faktor
 - Počet států datové sady, pravděpodobnost rovnoměrného rozložení dat ve státě.
- Časový faktor
 - Aktuálnost dat, pravidelnost a ročník posledního výzkumu.
- Počet respondentů
- Důvěryhodnost dat
 - Hodnocena na základě způsobu získávání dat, výběru respondentů a způsobu zpracování dat.
- Atributový faktor
 - Počet zkoumaných atributů spojených s wellbeing a jejich využitelnost.
- Náročnost zpracování
 - Časová a pracovní náročnost při zpracování datové sady.

Pro každý faktor budou vybrané tři nejlepší sady, které budou ohodnoceny od 3 pro nejlepší po 1 bod pro 3. nejlepší, ostatní sady body nedostanou.

Na základě tohoto hodnocení bude vyhodnocená nejlepší datová sada pro práci se subjektivními daty pro téma wellbeing.

4.2.1 Prostorový faktor

Ve velikosti prostorového pokrytí, nebo-li v počtu států výzkumu, má největší hodnotu datová sada SBLI organizace OECD, ovšem v potaz se u tohoto faktoru musí brát i fakt, že SBLI vyplňují náhodní návštěvníci webových stránek OECD, tudíž pravděpodobnost rovnoměrného prostorového rozložení dat ve státě je minimální.

Tahle pravděpodobnost je ale vysoká u datových sad Eurofoundu. Právě skrz rovnoměrné rozloženou metodologii výběru respondentů, nedisponuje ovšem tak vysokým počtem států jako například WHR, jehož pravděpodobnost rovnoměrného rozložení dat v rámci Gallup World Poll je poměrně důvěryhodná. Proto v rámci prostorového faktoru byly datové sady zhodnoceny takto: **WHR – 3 body, Eurofound – 2 body, ESS – 1 bod.**

4.2.2 Časový faktor

V okruhu časového pokrytí a aktuálnosti jednoznačně dominuje nad všemi datovými sady WHR, který od roku 2005 každoročně vytváří data. Druhou velice dobře použitelnou datovou sadu v oblasti časových srovnání je ESS, která nová aktuální data sbírá každý druhý rok od roku 2002.

V nejbližší době by měla vyjít datová sada pro rok 2018. Dalšími datovými sadami, které mají nějaké časové pokrytí, jsou OECD a Eurofound. OECD produkuje od roku 2013 data každý rok, ovšem aktuálnost těchto dat se pevně nevztahuje k roku vydání. Proto je Eurofound pro časové analýzy lepší variantou. Nevýhoda Eurofoundu spočívá v dlouhém časovém intervalu mezi jednotlivými výzkumy. Časový faktor byl tedy ohodnocen následovně: **WHR – 3 body, ESS – 2 body, Eurofound – 1 bod.**

4.2.3 Počet respondentů

U tohoto faktoru je poměrně jednoduché vybrat nejlepší datovou sadu. Eurostat sbírá data od minimálně 8 000 lidí v každé zemi, což je oproti ostatním datovým sadám

vysoké číslo, díky kterému jsou data mnohem více věrohodné. Druhý největší minimální počet respondentů prezentuje ve své metodologii WHR, který by měl pro každou datovou sadu počítat s minimálně 3 000 respondenty. Ovšem z posledních 3 let ke zkoumanému roku.

Stav wellbeing se během jednoho roku, vlivem různých činitelů, může rapidně změnit, což by výrazně ovlivnilo výsledek k danému roku. Proto byla přiřazena větší hodnota u tohoto faktoru datové sadě ESS, která má pro každý stát minimální počet respondentů 1 500. Výsledky hodnocení jsou tedy: **Eurostat – 3 body, ESS – 2 body, WRH – 1 bod.**

4.2.4 Důvěryhodnost dat

Důvěryhodnost dat je poměrně těžko hodnoceným atributem. Způsoby získávání dat a výběr respondentů jsou totiž velmi podobné u všech datových sad. Liší se pouze v maličkostech. I přesto po důkladném prošetření metodologie všech organizací se jako nejspolehlivější jeví ESS.

Primárním důvodem je dostupnost mikrodat. Tzn. dat, ke kterým se uživatel dostane jako k přímým odpovědím respondentů, nikoliv už nějak agregovaná, vypočítaná nebo upravená data. Druhým důvodem je několikaletá zkušenost s výzkumem a podrobné popsání metodologie bez jakýchkoliv nejasností.

Dalším kandidátem pro dominanci v tomto faktoru je WHR a jeho datový zdroj Gallup. Ovšem zdroje zaměřující se na evropské státy se v této studii jeví důvěrněji. Důvody k tomuto tvrzení jsou:

- Lepší přehled o situaci v Evropě
 - Výběr data dotazníku, například po volbách v daném státě nebo v souvislosti s nějakou státní krizí.
- Možnost jednotného zaučení týmů pro terénní výzkum

Proto byly lépe hodnocené datové sady Eurostatu a Eurofound. Výsledné hodnocení důvěryhodnosti dat: **ESS – 3 body, Eurofound – 2 body, Eurostat – 1 bod.**

4.2.5 Atributový faktor

O dobrém zdroji počtu atributů spojených s wellbeing by se dalo mluvit ve spojitosti s ESS. Konkrétnost otázek dotazníku ale znemožňuje jejich reálné a obecnější využití v praxi, obzvláště pak pro účely této práce.

Nejvíce využitelných wellbeing atributů obsahuje datová sada Eurostatu, která po spojení všech dostupných tabulek obsahuje 12 (v případě připojení atributu týkajících se důvěry 16) atributů.

Druhou podobně obsáhlou datovou sadou je Eurofound a díky sadě SBLI se ve spojitosti s tímto faktorem dá hovořit i o OECD. Výsledky hodnocení faktoru jsou: **Eurostat – 3 body, Eurofound – 2 body, OECD – 1 bod.**

4.2.6 Náročnost zpracování

Časově nejnáročnější je práce s datovou sadou Eurofound. Musí se totiž stahovat každá tabulka za každou otázku zvlášť a nelze všechny atributy stáhnout naráz. Na druhou stranu nejméně časově náročná byla zcela určitě datová sada BLI a SBLI od organizace OECD, kde se pouze stáhla tabulka v .xls formátu a připojila k připravené vrstvě. V neposlední řadě je časově nenáročné zpracování datové sady Eurostatu. Výsledky posledního hodnotícího faktoru jsou: **OECD – 3 body, Eurostat – 2 body, WHR – 1 bod.**

4.2.7 Finální zhodnocení

Ze srovnání datových sad tedy vidíme výsledek, že Eurostat je nejlepší zdroj pro data spojená s wellbeing v evropských zemích. I k této informaci je ovšem potřeba přistupovat s nadhledem, protože například využitelnost této datové sady k prozkoumání aktuálního stavu wellbeing je nulová skrz neaktuální data.

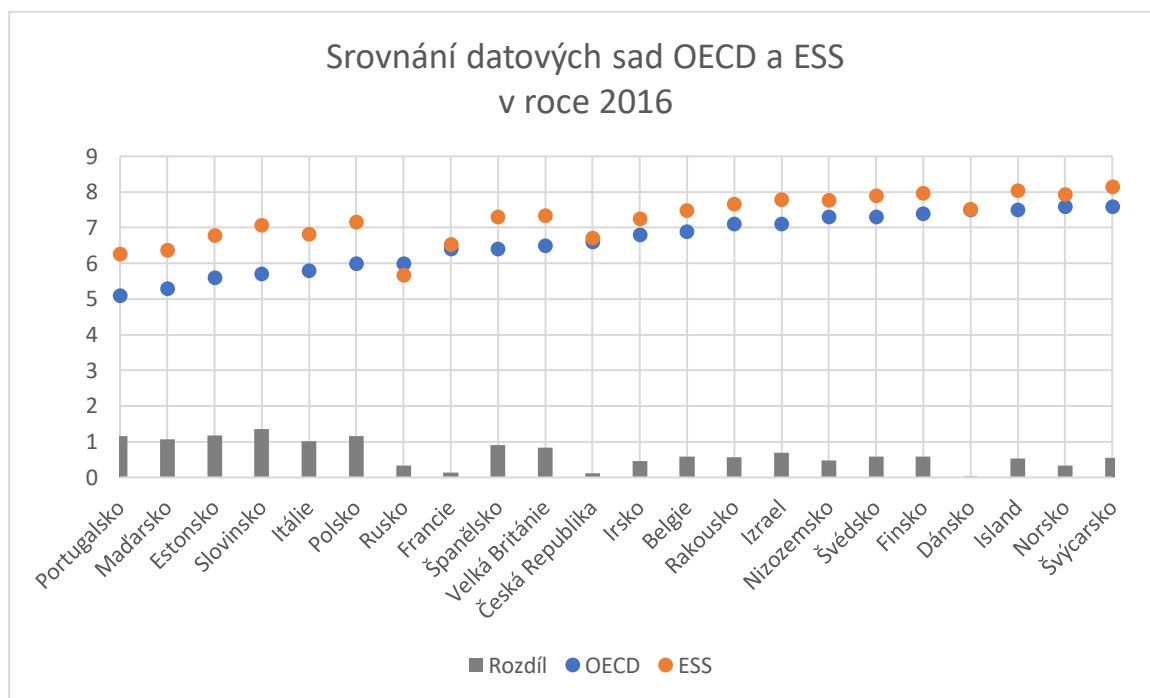
Pro účely této bakalářské práce proto bude primárním zdrojem dat WHR z důvodu aktuálnosti dat. Pro specifické analýzy však mohou být využity i jiné datové sady, které vyšly s vysokým hodnocením, například Eurofound nebo ESS.

X	ESS	OECD	Eurostat	Eurofound	WHR
Prostorový faktor	1	0	0	2	3
Časový faktor	2	0	0	1	3
Počet respondentů	2	0	3	0	1
Důvěryhodnost dat	3	0	1	2	0
Atributový faktor	0	1	3	2	0
Náročnost zpracování	0	3	2	0	1
Celkem:	8	4	9	7	8

Tabulka 3 – Hodnocení datových sad

4.2.8 Statistické srovnání podobnosti datových sad

Pro srovnání byl vybrán atribut, který nese průměrnou hodnotu odpovědi na otázku: „Na stupnici od 1 do 10, kdy 10 je nejlepší a 1 nejhorší, jak moc jste spokojeni se svým životem?“ (dále *Životní spokojenost*) Srovnání probíhá od dvou sad. OECD, která zastupuje datový zdroj Gallup World Poll (zdroj dat pro OECD, WHR) a ESS s vlastním zdrojem dat.

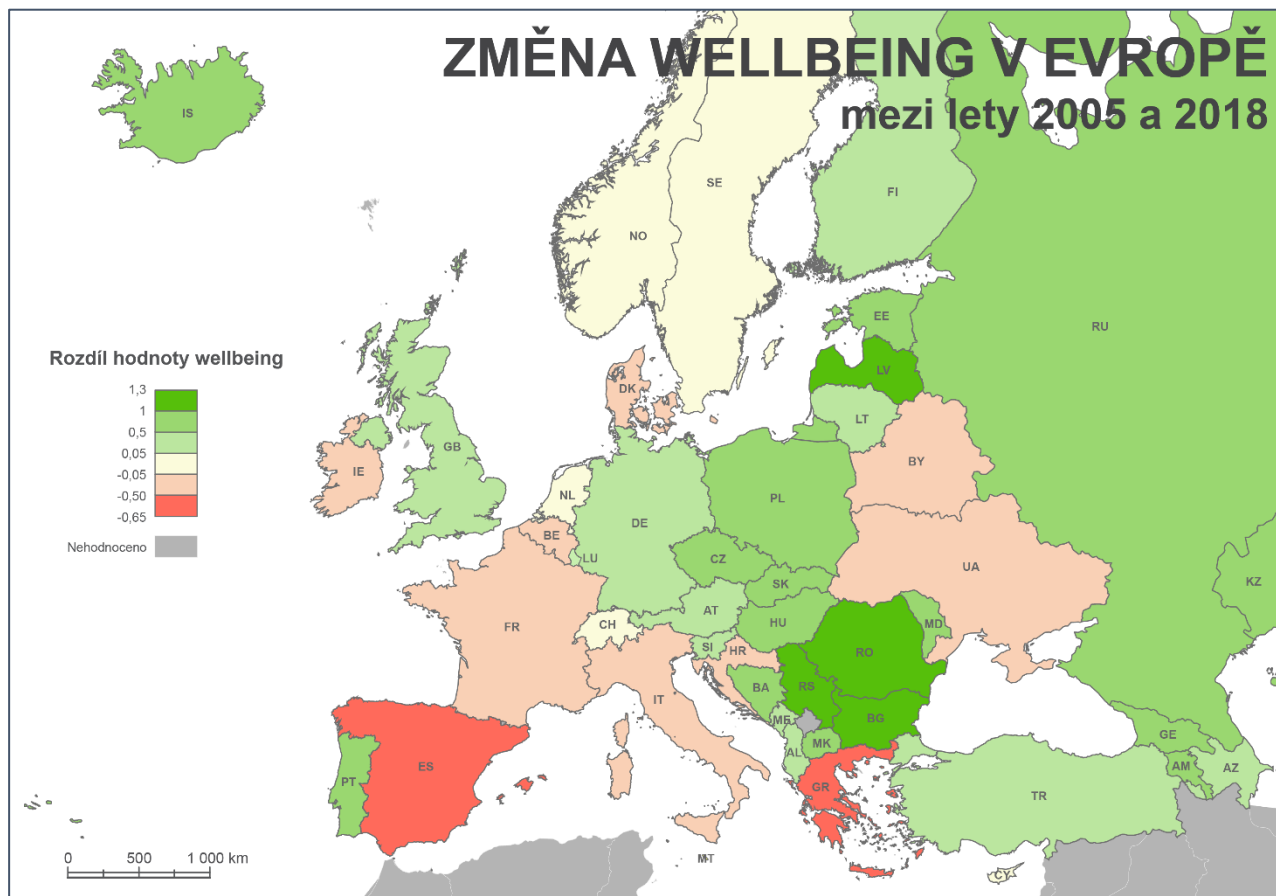
Graf 1 – Srovnání hodnot Životní spokojenosti v Evropě datových sad OECD a ESS v roce 2016. Šedá sloupcová část grafu zobrazuje rozdíl mezi hodnotami OECD a ESS. Zdroje dat: OECD, ESS

Data ESS nabývají ve většině případů větších hodnot, na což by mohl mít vliv způsob agregace mikrodat. Ze srovnání lze tedy vyvodit závěr, že datové sady jsou si podobné. Ovšem jejich kombinace ve vizualizaci nebo analýzách není vhodná z důvodu příliš velkého rozdílu hodnot, který by mohl výrazně ovlivnit výsledek.

5 WELLBEING V EVROPĚ

5.1 Časový vývoj wellbeing v Evropě

Pro vizualizaci, analýzy a popis vývoje wellbeing v Evropě byl opět použit atribut Životní spokojenost (strana č. 40), tentokrát z datové sady WHR. Předmětem této kapitoly je 45 Evropských států v rozmezí mezi lety 2005 a 2018.

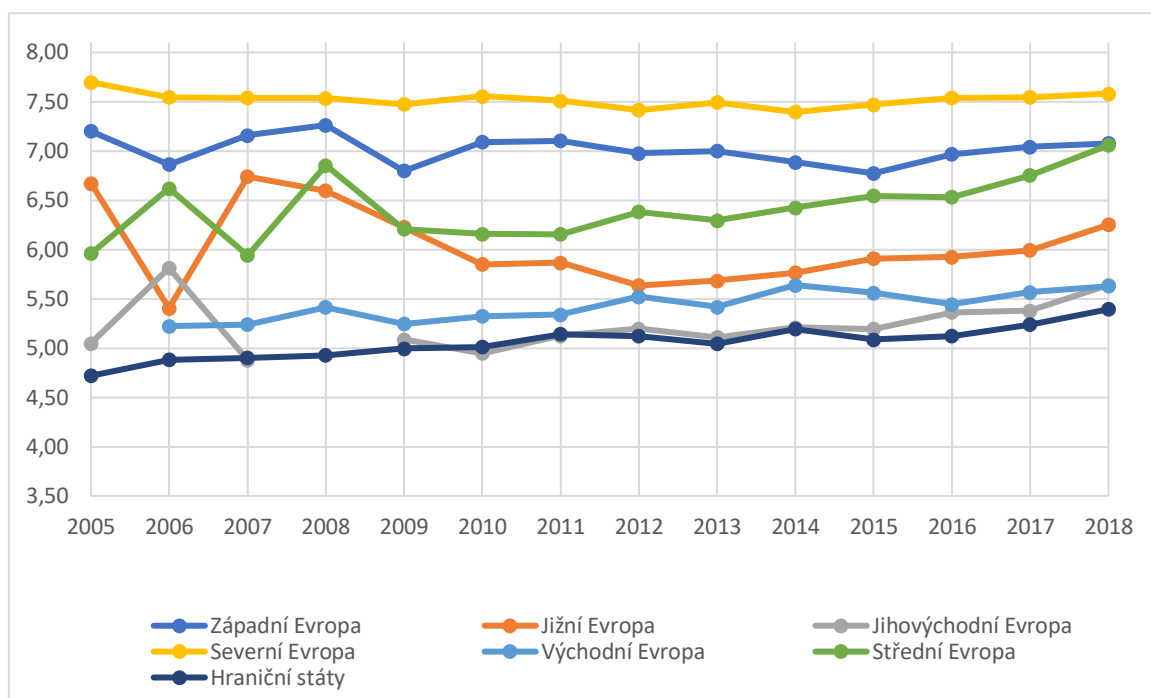

Obrázek 12 – Rozdíl hodnoty Životní spokojenosti mezi roky 2018 a 2005 v Evropě. Zdroje dat: World Happiness Report, Eurostat

Mapa obsahuje rozdíl hodnot životní úrovně mezi rokem 2018 a 2005. Patrný je nárůst nejvíce v oblasti střední a jihovýchodní Evropy. Primárně proto, že v roce 2005 byly hodnoty v těchto oblastech poměrně nízké a měly větší prostor pro zlepšení. Téměř stejné hodnoty v obou letech zaznamenaly státy severní Evropy, Nizozemsko a Švýcarsko. To je dáno tím, že již v roce 2005 se státy vyznačovaly velmi vysokými hodnotami životní spokojenosti, tudíž neměly takový prostor pro zlepšení.

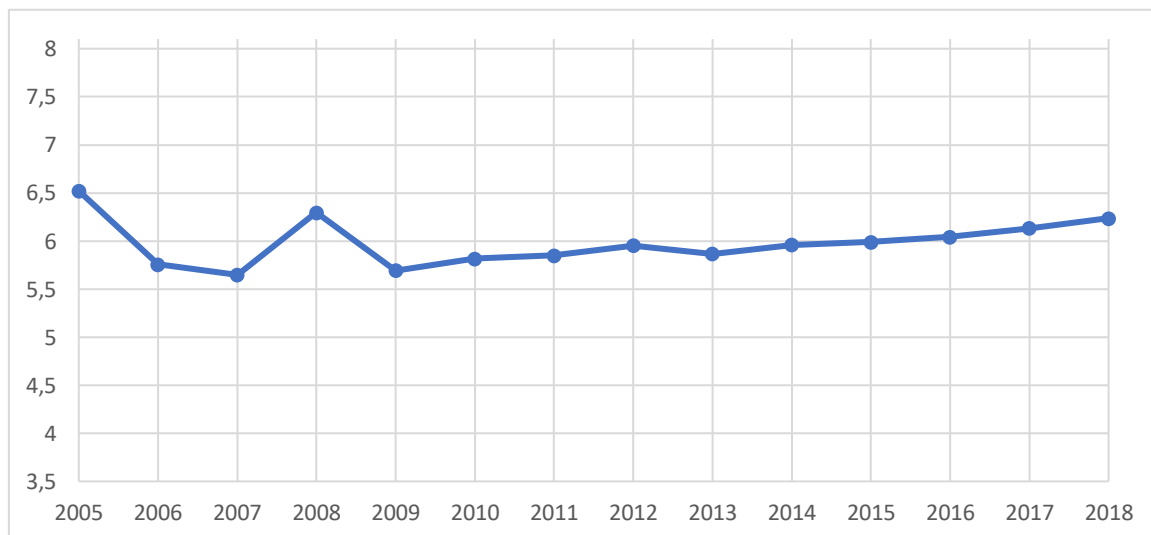
Státy, které si naopak výrazně pohoršily, jsou Řecko a Španělsko, a to z důvodu hospodářské krize z roku 2008, která oba státy silně zasáhla. Snížení životní spokojenosti v Ukrajině a Bělorusku je způsobeno negativním vlivem Ruska na Ukrajině, pravděpodobně kvůli anexi Krymu.

Graf vyobrazující vývoj průměrné hodnoty wellbeing v Evropských regionech (graf č. 2) potvrzuje tvrzení, které vyplývají z předchozí mapy. Nejvíce se hodnota zlepšila právě ve střední Evropě a region severní Evropy zůstal téměř na stejné hodnotě jako v roce 2005.

Graf 2 – Vývoj průměrné hodnoty životní spokojenosti v Evropských regionech mezi lety 2005 a 2018. Zdroje dat: World Happiness Report

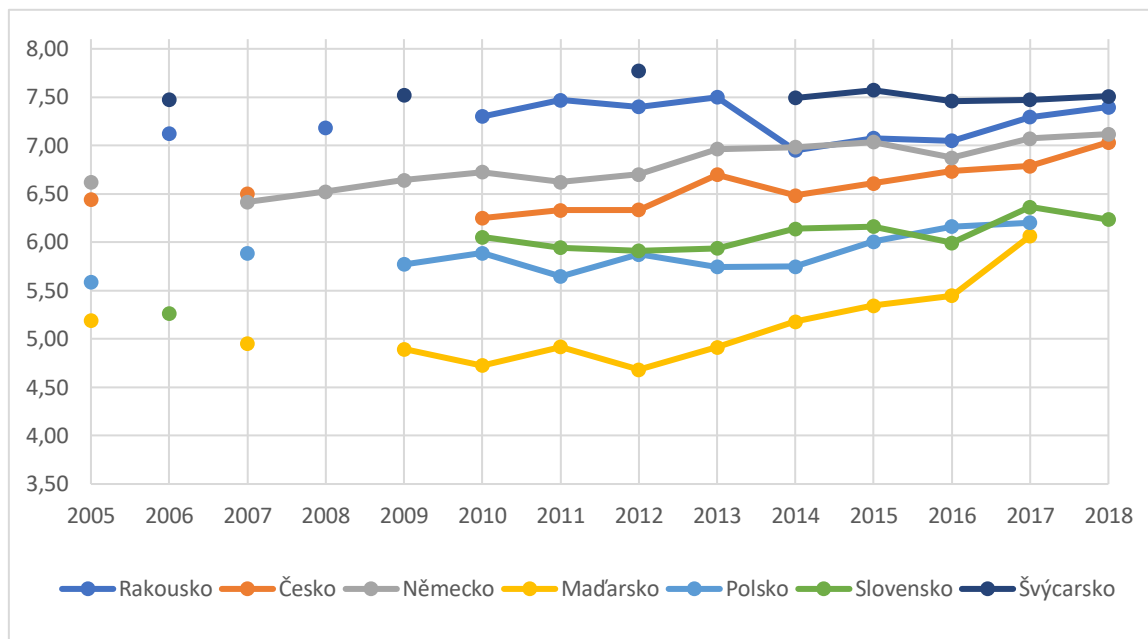
Na grafu vývoje průměrné hodnoty wellbeing pro celou Evropu lze pozorovat vliv hospodářské krize z roku 2008, kdy hodnota výrazně klesla. Hodnoty z let 2005–2007 nejsou příliš objektivní kvůli nerovnoměrnému zastoupení států v šetření. Z toho důvodu lze tento graf objektivně posuzovat až od roku 2008. Celková hodnota wellbeing se od hospodářské krize opět pomalu zvedá a v případě, že nenastane žádná krize nebo situace, která by negativně ovlivnila život v Evropě, tak by tomu mohlo být stejně i nadále.

Graf 3 – Vývoj průměrné hodnoty životní spokojenosti za celou Evropu mezi lety 2005 a 2018. Zdroje dat: World Happiness Report

5.1.1 Střední Evropa

Do střední Evropy se počítá sedm států: Rakousko, Polsko, Česká Republika, Slovenská Republika, Německo, Švýcarsko a Maďarsko.

Graf 4 – Vývoj hodnoty životní spokojenosti ve státech střední Evropy mezi lety 2005 a 2018. Zdroje dat: World Happiness Report

Ze spojnicového grafu vyplývá, že celková hodnota wellbeing se ve střední Evropě zvýšila. Nejmenší změnou prošlo Švýcarsko, u kterého je hodnota v roce 2018 jen o 0,04 bodu vyšší než v roce 2006. Tento fakt je pravděpodobně způsoben relativně stálou a prosperující ekonomikou státu s nejvyšší průměrnou čistou mzdou na světě (**BBC News, 2018**).

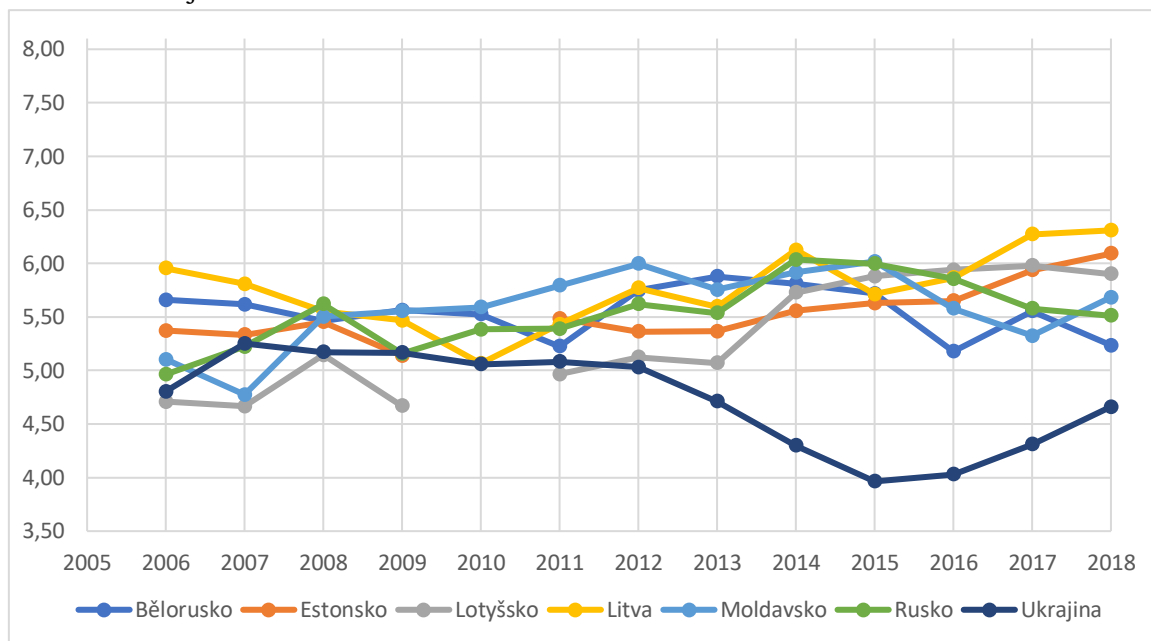
Druhým možným důvodem by mohlo být krásné životní prostředí Švýcarska, ve kterém byla zjištěna nejvyšší hodnota wellbeing ve střední Evropě. Naopak velmi významný růst wellbeing zaznamenaly státy Maďarsko a Slovensko. Oba státy měly před a během krize v letech 2008–2009 velice nízkou úroveň wellbeing ve státě.

Maďarsko kvůli své slabé ekonomice, kterou krize zasáhla pravděpodobně nejvíc ve střední Evropě, a Slovensko kvůli velkým rozdílům v životní úrovni mezi východem a západem. Maďarská ekonomika však po roce 2012 začala výrazně růst vlivem příznivého vývoje služeb a zemědělství. To způsobilo výrazný pokles kriminality ve státě, který by mohl být jedním z důvodů růstu hodnoty wellbeing (**BBC News, 2018**). Stejně tak Slovenská republika, jejíž ekonomika hned po konci hospodářské krize skokově vzrostla a od té doby si udržuje relativně stálý průběh stejně jako hodnota wellbeing.

Celkově vzato v roce 2018 odpovídali lidé ve střední Evropě pozitivně o otázkách týkajících se wellbeing. I přesto Polsko, Slovensko a Maďarsko těsně dosahují evropského průměru, kterého dosáhly až v posledních letech.

5.1.2 Východní Evropa

Státy východní Evropy jsou: Bělorusko, Estonsko, Litva, Lotyšsko, Moldavsko, Rusko a Ukrajina.

Graf 5 – Vývoj hodnoty životní spokojenosti ve státech východní Evropy mezi lety 2005 a 2018.
Zdroje dat: World Happiness Report

Všechny státy zastupující východní region Evropy jsou tzv. postkomunistické, protože jsou silně ovlivněny chováním ruské vlády. Nejvíce se však ruský vliv projevil ve státě Ukrajina. Její obyvatelstvo nikdy neprokazovalo příliš velkou hodnotu wellbeing. Což bylo zdůvodněno špatnou ekonomikou státu, špatnými životními podmínkami a strachem z velkého sousedního státu.

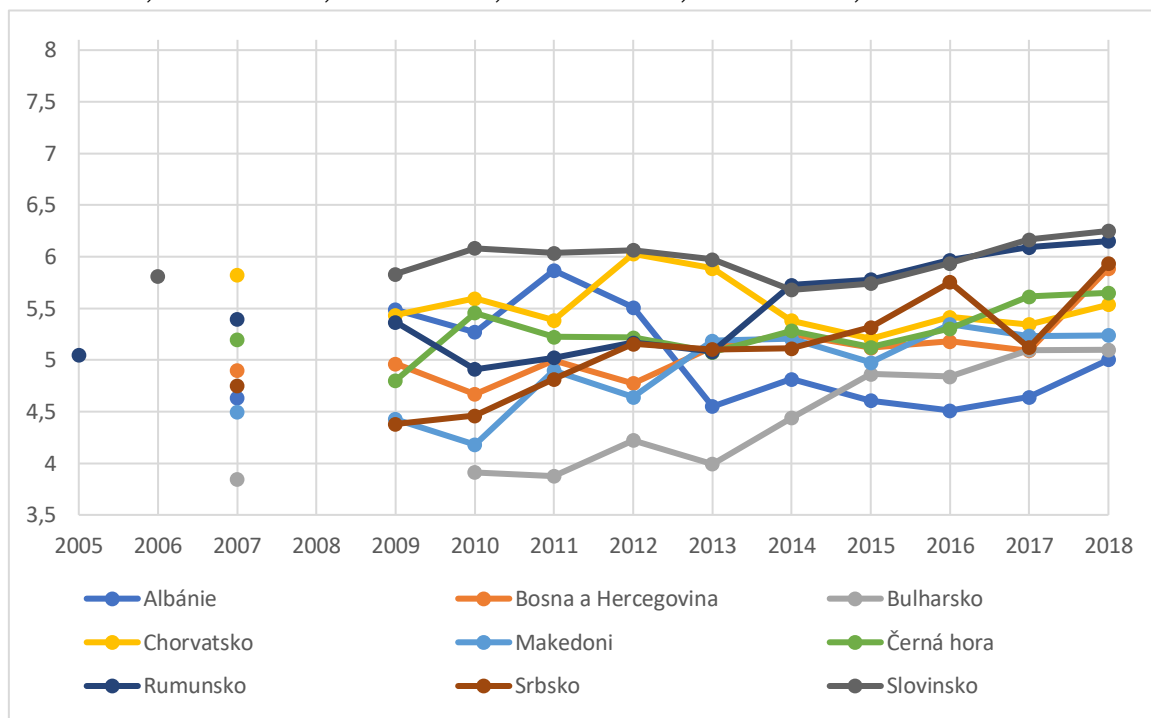
Vyvrcholení všech problémů však nastalo, když vláda pozastavila řešení o vstupu Ukrajiny do EU v roce 2013. Začaly táhlé demonstrace a nespokojenost obyvatel sílila a vyvrcholila svržením prezidenta, vytvořením prozatímní vlády, zrušení, proruské politické orientace a anexe Krymu Ruskem (**BBC News, 2018**). To vše se promítlo ve vývoji wellbeing na Ukrajině. Od roku 2016 se však situace začala opět zlepšovat a hodnota wellbeing stoupla za 2 roky o 0,63 bodu.

Nejvyššího hodnocení dosáhly pobaltské státy Estonsko, Lotyšsko a Litva. To je pravděpodobně způsobeno vzrůstající hospodářskou spoluprací se severskými státy, které jsou na ekonomické špičce ve světě (**BBC News, 2018**). Hlavně v Lotyšsku tomu tak ale dříve nebylo. Jeho ekonomiku totiž velice silně zasáhla hospodářská krize v letech 2008–2009, která výrazně ovlivnila životní podmínky a wellbeing obyvatel. Celková nespokojenost v pobaltských státech a v Rusku by ovšem mohla být z malé části způsobena klimatem oblastí, které podle psychologů podněcuje větší sklony k depresím a nespokojenosti.

Východní Evropa společně s jihovýchodní dosáhla nejhoršího hodnocení z celé Evropy. Jak již bylo zmíněno, primárním důvodem bude pravděpodobně komunistická historie států a výrazné ovlivnění a strach z Ruska. I přesto, že se kromě Ukrajiny a Běloruska ve všech státech hodnota wellbeing zvýšila, stále nedosahuje ani průměrné spokojenosti Evropy. Jediný stát, který o 0,08 bodu předběhl evropský průměr je Litva.

5.1.3 Jihovýchodní Evropa

Mezi státy jihovýchodní Evropy se řadí: Albánie, Bosna a Hercegovina, Bulharsko, Chorvatsko, Makedonie, Černá hora, Rumunsko, Srbsko a Slovinsko.

Graf 6 – Vývoj hodnoty Životní spokojenosti ve státech jihovýchodní Evropy mezi lety 2005 a 2018.
Zdroje dat: World Happiness Report

Region zbývajících postkomunistických států opět ukazuje, jak silně tento režim ovlivnil život tamních obyvatel. Z této oblasti jsou hůře dostupná data. Například poměrně důležitý rok 2008 kdy započala hospodářská krize je pro tuto oblast zcela vynechaný.

Ovšem pro porovnání hodnot z roku 2007 a 2009 zůstaly hodnoty velmi podobné. Státy, které tato krize v oblasti wellbeing více zasáhla, jsou Chorvatsko, Srbsko a Černá hora.

Chorvatsko svoji hodnotu kolem roku vstupu do EU (2013) zvýšilo, ovšem hned v roce 2014 kleslo a k roku 2018 je dokonce nižší než první naměřená hodnota v roce 2007 o téměř 0,3 bodu.

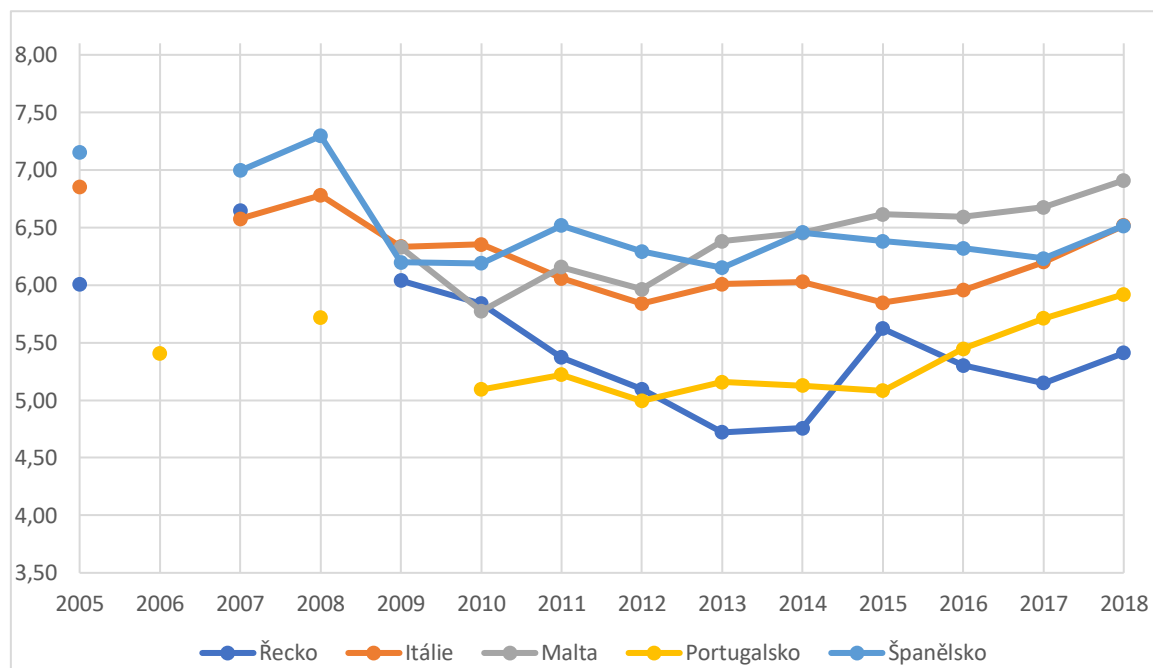
Naproti tomu Srbsko a Černá hora měli v roce 2018 vyšší hodnoty než v roce 2007. Srbsko o mnoho větší, o celých 1,2 bodů, a Černá hora o téměř půl bodu. Dalším státem, ve kterém se výrazně zvýšila hodnota wellbeing je Bulharsko a to o celých 1,26 bodů. Dále Rumunsko o 1,1 bodu a Makedonie o 0,75 bodu. Albánii se sice také zvýšila hodnota wellbeing oproti roku 2007 a to o 0,37 bodu, ovšem oproti maximální hodnotě, která byla zjištěna v roce 2011 klesla o 0,87 bodu.

Situace jihovýchodní Evropy je tedy podobná jako situace ve východní Evropě. Wellbeing se v jednotlivých státech příliš nezvyšuje, někde naopak dokonce klesá. Výjimkou jsou státy Bulharsko, Srbsko, které ovšem v prvním naměřeném roce měli velmi nízké hodnoty, proto bylo velice důležité, aby se dostaly alespoň na průměrnou hodnotu jihovýchodní Evropy. Problémem států v jihovýchodním regionu je nepřilíš dobrá ekonomická situace, která by mohla být zapříčiněna špatnou vládou a korupcí. V posledních letech se státy jako Bulharsko a Rumunsko ekonomicky zlepšily skrze

velký nárůst cestovního ruchu (**BBC News, 2018**). Ale třeba Chorvatsko, u kterého ekonomové EU předpokládali, že by také mohlo více profitovat z cestovního ruchu, se v oblasti wellbeing nijak nezlepšilo.

5.1.4 Jižní Evropa

Do regionu jižní Evropy se řadí státy: Řecko, Itálie, Malta, Portugalsko, Španělsko.

Graf 7 – Vývoj hodnoty životní spokojenosti ve státech jižní Evropy mezi lety 2005 a 2018. Zdroje dat: World Happiness Report

Životy občanů regionu jižní Evropy výrazně zasáhla hospodářská krize mezi lety 2008–2009. Kromě Portugalska se úroveň wellbeing ještě stále nevyrovnala hodnotě před krizí. Portugalsko jako jediné navýšilo oproti roku 2007. Malta sice také navýšila oproti prvnímu měřenému roku 2009, ovšem lze předpokládat, že už tento rok byla hodnota razantně nižší než před krizí, proto toto srovnání není zcela objektivní.

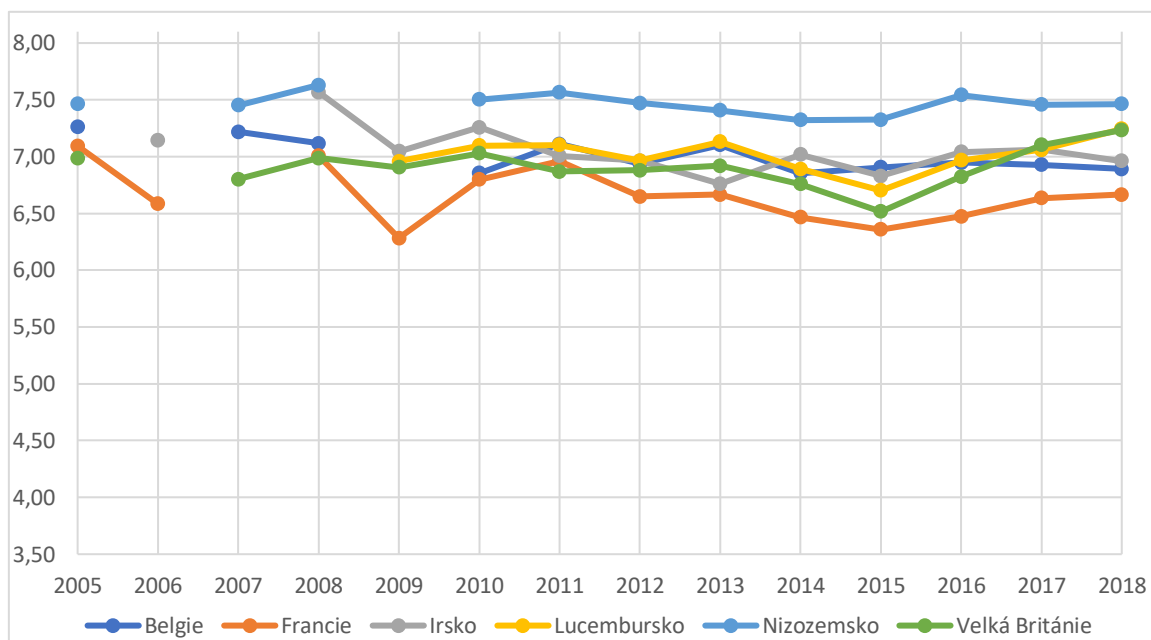
Nejvýznamnější změny se dají pozorovat u Řeckého státu, který hospodářská krize zasáhla možná nejvíc z celé Evropy. Řecko se před krizí mohlo pyšnit poměrně vysokou hodnotou wellbeing. V roce 2007 dokonce o málo vyšší než v Itálii. S příchodem krize však Řecká „rozchazovačná“ povaha vlády narazila na velký nepoměr příjmů a výdajů státu. Pro řešení této situace vláda snížila důchody, mzdy státních zaměstnanců a podpory podnikatelů, zvýšila daně a osekala státní výdaje. To vedlo k pobouření obyvatel, táhlým několikaletým stávkám a ještě většího zhoršení situace v Řecku (**BBC News, 2018**).

V roce 2015 byla oficiálně vyhlášená státní krize za ukončenou, ovšem podle statistiků EU je cesta k lepšímu životu v Řecku běh na dlouhou trať (**BBC News, 2018**).

Celkově vzato byla tedy hodnota wellbeing v jižní části Evropy lepší před krizí než po ní. Poměrně velký pokles zaznamenaly i ostatní státy, ovšem v průběhu let se wellbeing začal zvyšovat a dá se předpokládat, že by tomu mohlo být i nadále, jak tomu bylo u všech států mezi lety 2017 a 2018.

5.1.5 Západní Evropa

Zeměmi regionu západní Evropa jsou: Belgie, Francie, Irsko, Lucembursko, Nizozemsko, Velká Británie

Graf 8 – Vývoj hodnoty životní spokojenosti ve státech západní Evropy mezi lety 2005 a 2018.

Zdroje dat: World Happiness Report

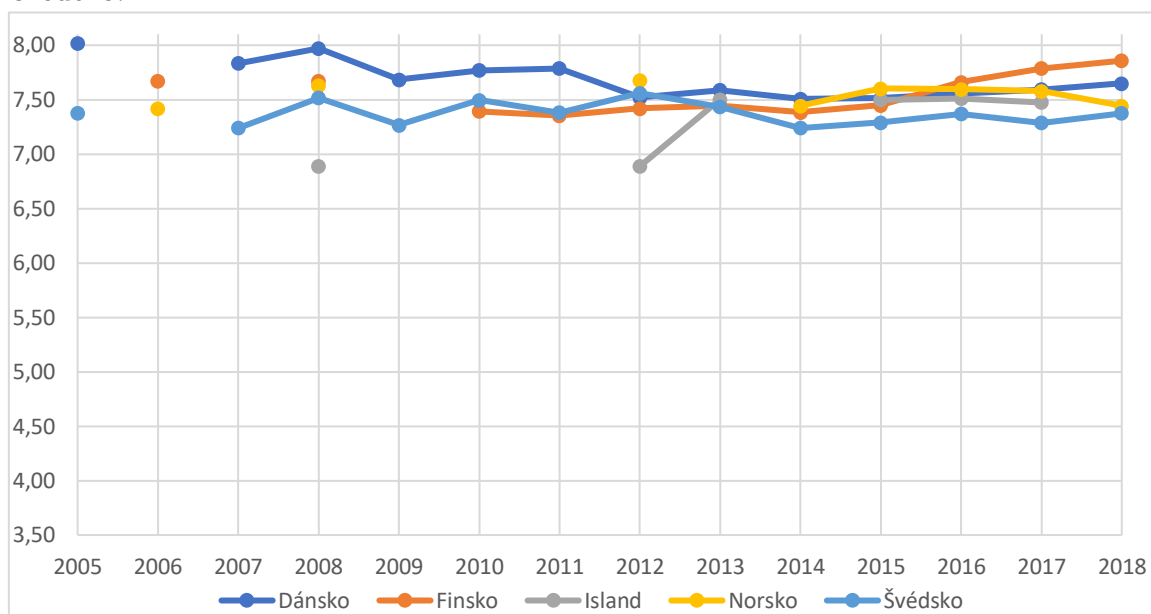
V rámci západní Evropy se změny nejméně projeví v Belgii a Nizozemsku. Je ovšem obecně známo, že silná hospodářská, ekonomická a vládní síla těchto států je velká. I přesto, že data z roku 2008 nejsou pro tyto země dostupná, tak z porovnání let 2007 a 2009 lze usuzovat, že hospodářská krize tyto státy až tak silně nezasáhla.

Oproti tomu ve Francii a Irsku se hodnoty propadly výrazně. Ve Francii o 0,73 a v Irsku o 0,52 bodu. Hodnoty ve Francii sice už v roce 2010 opět stouply, ovšem hned vzápětí se opět začaly snižovat až do roku 2015. Od té doby se sice wellbeing místních občanů mírně zvedal, v souvislosti se současným stavem státu (demonstrace hnutí „Žlutých vest“, požár Noter Damu...) se však do budoucna dá očekávat pokles (**BBC News, 2018**).

Dohromady si západní státy ve vývoji wellbeing nevedou příliš dobře. Belgie, Francie a Irsko zaznamenaly pokles, Nizozemsko zaujímá stejnou hodnotu jako v roce 2005 a Velká Británie a Lucembursko se zlepšily pouze minimálně k počátečnímu roku měření. V poměru s Ostatními regiony se však stále řadí mezi nejlepší státy v oblasti wellbeing, i nejmíň spokojená Francie má o 0,63 vyšší hodnotu, než je evropský průměr.

5.1.6 Severní Evropa

Státy regionu severní Evropa zastupují: Dánsko, Finsko, Island, Norsko a Švédsko.

Graf 9 – Vývoj hodnoty životní spokojenosti ve státech severní Evropy mezi lety 2005 a 2018. Zdroje dat: World Happiness Report

Pro státy jako Norsko a Island je v rámci této datové sady poměrně velký nedostatek dat. Téměř polovina údajů chybí, proto je méně objektivní posouzení daného vývoje wellbeing.

Z celkového hlediska si Norsko polepšilo oproti počátečnímu roku měření 2006 jen minimálně. Ovšem na Islandu se hodnota zvýšila o 0,59 bodu, čímž se dostala na prostřední příčku mezi státy severního regionu. V Dánsku se naopak hodnota výrazněji snížila, o celých 0,37 bodů. Ovšem od roku 2014, kdy byla na svém minimu, opět pomalu narůstá.

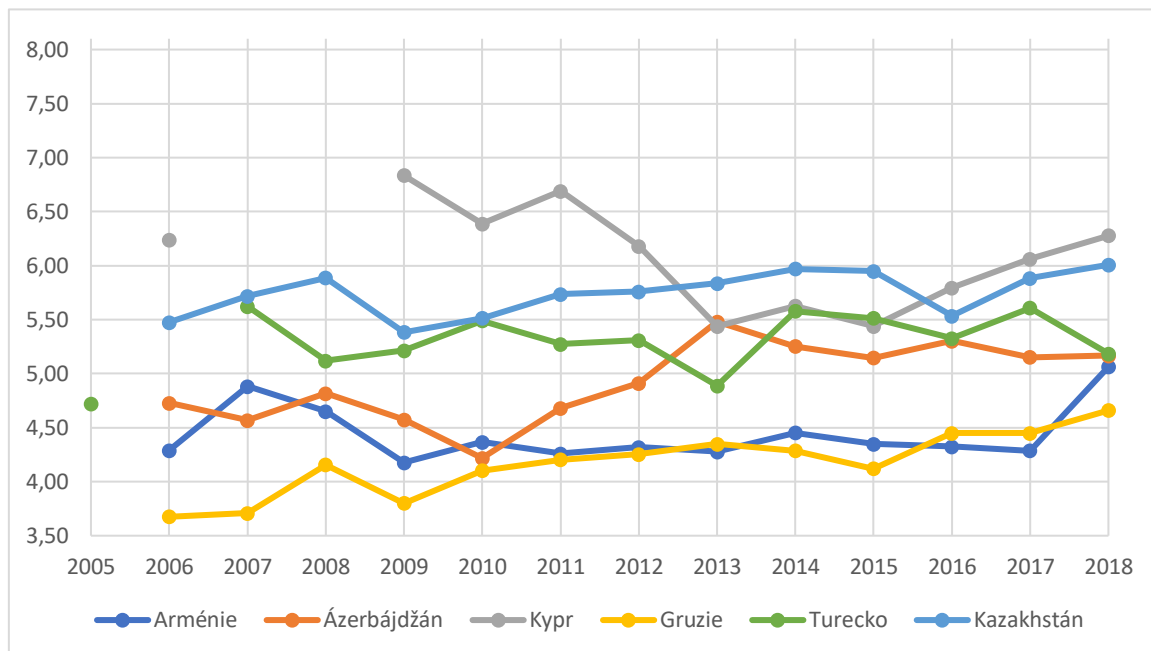
Po hospodářské krizi značně klesla hodnota wellbeing u Finska i Švédska, přičemž Finsko se od roku 2014 opět navrátilo, ba dokonce předběhlo první hodnotu z roku 2006 o 0,2 bodu. Švédsko na tom ale o tolik hůř není. Podle grafu je hodnota wellbeing srovnatelná mezi roky 2005 a 2018.

Celkově vzato se v severském regionu hodnota wellbeing moc nehýbe, největší změny se nepohybují víc než o 0,6 bodu, a i v letech tohoto minima se jedná o výrazně vysoké hodnoty oproti zbytku Evropy.

Dánsko dokonce v roce 2005 dosáhlo Evropského maxima 8,02 bodů. Tedy i přes severské klima, které podněcuje depresivní nálady, jsou občané v severním regionu pravděpodobně nejšťastnější Evropané, což je také důvodem toho, že podle dat **World Bank** v posledních letech přibývá migrantů směřujících právě do tohoto regionu.

5.1.7 Hraniční území Evropy

Do analýzy vývoje hraničního území Evropy se řadí státy, které jsou buď sporným územím, nebo mají území státu rozdělené na evropskou a asijskou část: Arménie, Ázerbájdžán, Kypr, Gruzie, Kazachstán, Turecko.

Graf 10 – Vývoj hodnoty Životní spokojenosti ve státech hraničního území Evropy mezi lety 2005 a 2018. Zdroje dat: World Happiness Report

Na hraničních oblastech mezi Evropou a Asií se Hospodářská krize z let 2008–2009 neprojevila tak výrazně jak ve velké části Evropských států. Nejvýznamnější změny ve vývoji wellbeing se dají pozorovat v ostrovním státě Kypr.

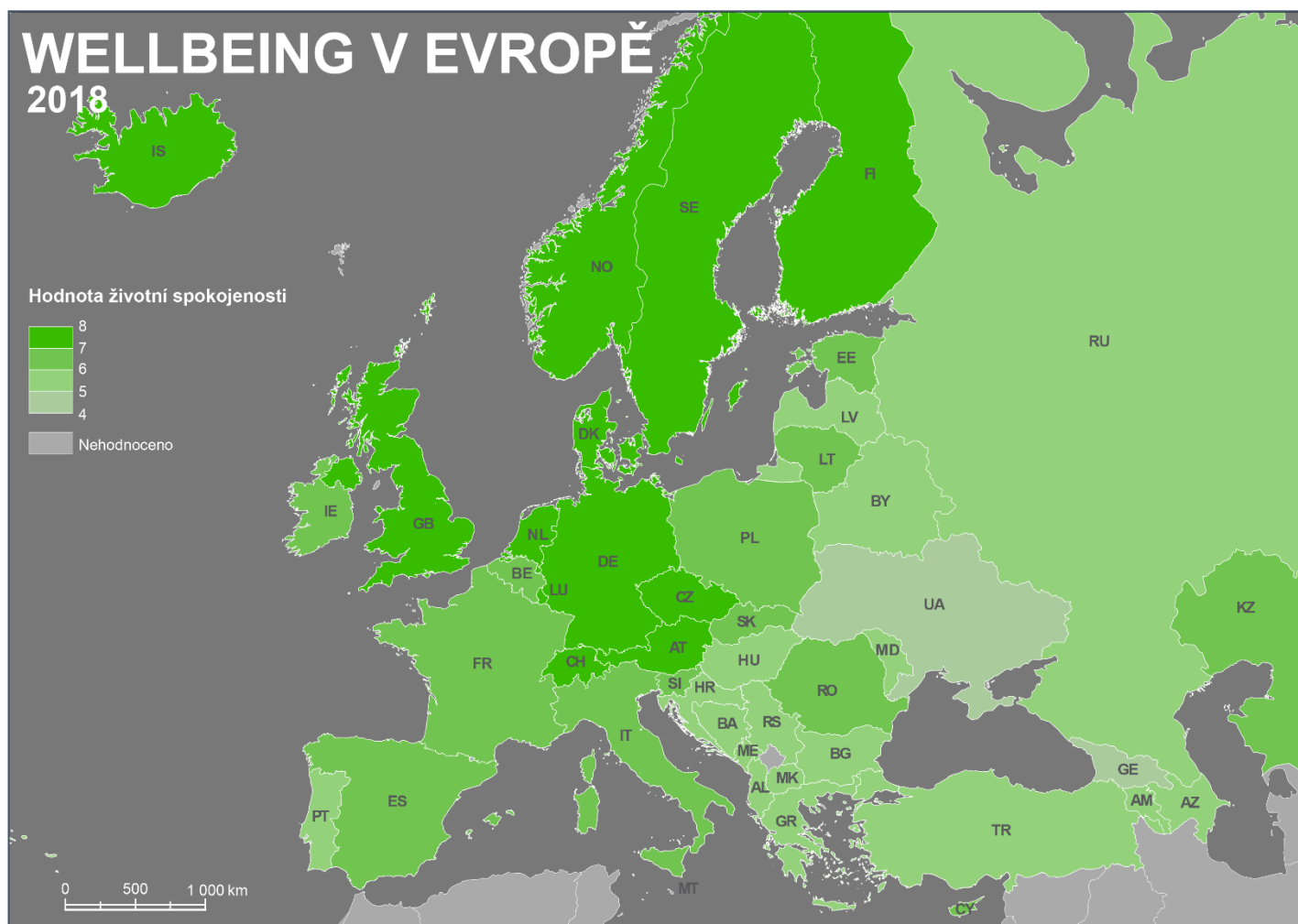
Mezi lety 2012–2015 se Kypr dostal do ekonomické krize, dokonce žádal EU o značnou finanční pomoc pro zabránění státního bankrotu (**BBC News, 2018**). Snad díky této pomoci se však podle hodnot wellbeing situace na Kypru opět zlepšuje. Přes veškeré problémy je na tom totiž z hraničního území Evropy Kypr nejlépe.

Velmi nízké hodnoty byly zjištěny v Gruzii, Arménii, která ovšem mezi lety 2017 a 2018 zaznamenala významný skok o téměř 0,8 bodu. Téměř na stejné hodnotě se v roce 2018 nacházely i státy Turecko a Ázerbájdžán, který v letech 2010–2013 zaznamenal značný růst wellbeing, což možná způsobilo větší zaměření a státní podpora pro služby, zemědělství a jiný než ropní průmysl (**BBC News, 2018**).

Celková situace v těchto oblastech je složitá. Například v Turecku a Ázerbájdžánu jsou časté válečné konflikty. Na Kypru se dodnes řeší sjednocení ostrova a v Gruzii, Ázerbájdžánu a Arménii jsou lidé silně ovlivněni konfliktem na náhorním Karabachu, který se od roku 2013 začal opět velmi zintenzivňovat, a v roce 2016 došlo k eskalaci konfliktu (**BBC News, 2018**). Tento konflikt se i přes polohu mimo státní území podepsal na životní spokojenosti místních obyvatel. Z těchto důvodů místní státy kromě Kypru nedosahují ani evropského průměru.

5.2 Aktuální wellbeing v Evropě

Už z grafu porovnání vývoje Evropských regionů (graf č. 2) bylo patrné, že státy severní, západní a střední Evropy jsou na tom s wellbeing nejlépe. Méně spokojené obyvatelstvo obývá státy jižní Evropy a nejhůře jsou na tom regiony východní a jihovýchodní Evropy. Pro lepší prostorovou představu jevu slouží mapa z obrázku č. 13.

Obrázek 13 – Prostorové hodnocení Wellbeing v Evropě v roce 2018. Data pro Polsko, Maďarsko, Gruzii, Finsko a Island jsou z důvodu nedostupnosti pro rok 2018 aktuální k roku 2017. Zdroje dat: World Happiness Report, Eurostat.

Wellbeing v jednotlivých zemích však ovlivňují různé faktory. Například ekonomický stav země, životní prostředí nebo pracovní příležitosti. Pro porovnání hodnoty životní spokojenosti s jinými faktory byl vybrán korelační koeficient, který byl vypočítán pro každou zemi v období mezi roky 2007-2017.

Korelační koeficient byl zkoumán pro tyto ukazatele:

- **HDP na osobu (HDP)**
 - Ukazatel ekonomické úrovně státu sice nevyjadřuje zcela objektivně životní úroveň, nicméně by jeho vliv mohl potencionálně ovlivnit životní spokojenost v zemi.
- **Počet nezaměstnaných obyvatel z celkového počtu praceschopných obyvatel (nezaměstnanost)**
 - Práce je podstatnou součástí člověka, která v mnoha ohledech výrazně ovlivňuje životní spokojenost. Pro tento vliv byl vybrán ukazatel

nezaměstnanosti představující schopnost státu zařídit svému obyvatelstvu pracovní příležitosti.

- **Počet sebevraždných úmrtí na 100 000 obyvatel (sebevraždy)**
 - Sebevraždy byly vybrány jako ukazatel psychického stavu obyvatelstva. Životní spokojenost by s tímto ukazatelem měla záporně korelovat, tzn. čím vyšší životní spokojenost, tím méně sebevražd a obráceně.

stat	HDP	nezamestnanost	sebevrazdy
Bulharsko	-0,02	-0,65	-0,24
Černá Hora	0,30	-0,29	0,74
Česká Rep.	-0,02	-0,65	-0,24
Dánsko	0,50	-0,57	-0,14
Estonsko	0,74	-0,55	-0,69
Finsko	-0,11	-0,25	0,64
Francie	0,57	-0,73	0,39
Gruzie	0,85	-0,13	0,13

Obrázek 14 – Výstřižek z tabulky výpočtu korelačního koeficientu ukazatelů s životní spokojeností. Zdroje dat: WHR, World Bank, Kaggle

Pro hodnocení korelace bylo použito následujících intervalů:

Záporná korelace: [-1, -0.7)

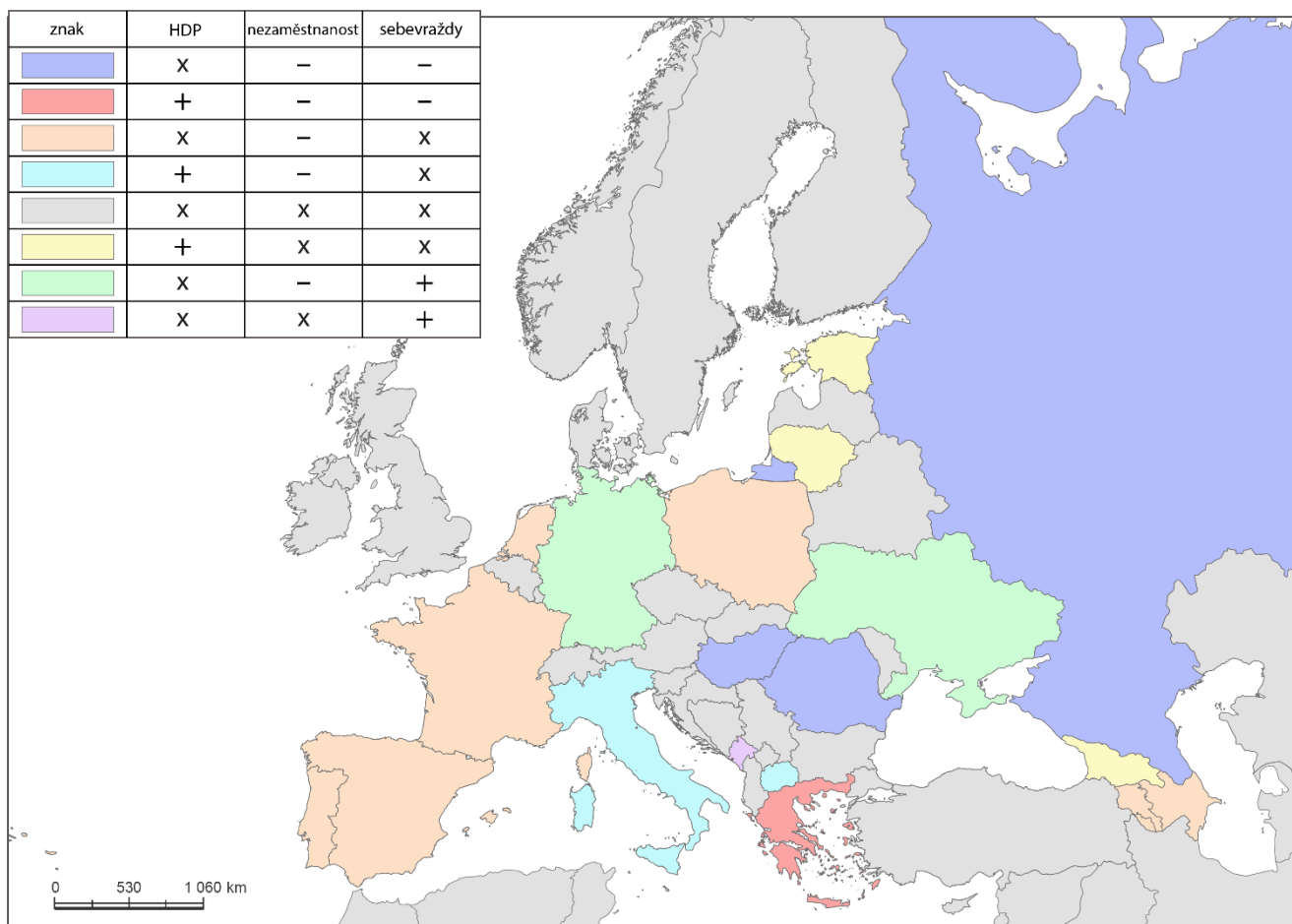
Žádná korelace: [-0.7, 0.7]

Kladná korelace: (0.7, 1]

Mapa na obrázku č. 15 demonstruje vliv ukazatelů na životní spokojenost v jednotlivých státech. Všechny tři ukazatele výrazně korelují u jediného státu - Řecka, které bylo velmi negativně ovlivněno hospodářskou krizí.

Se změnami HDP se měnila i životní spokojenost a opozičně i nezaměstnanost a počet sebevražd v zemi. HDP s životní spokojeností koreluje také ve státech Estonsko, Litva, Gruzie, Itálie a Makedonie. Životní spokojenost v Evropě je nejvíce ovlivněna nezaměstnaností, celkem v 15 státech. Kromě Malty má dopad na všechny státy regionu jižní Evropy, které se vyznačují poměrně vysokou nezaměstnaností oproti zbytku Evropských států, primárně tedy v Řecku.

U ukazatele sebevražd je poměrně zvláštní kladná korelace u Ukrajiny, Německa a Černé hory. Kladná korelace v tomto případě znamená, že se zvyšující se životní spokojeností se zvyšuje i počet sebevražd.

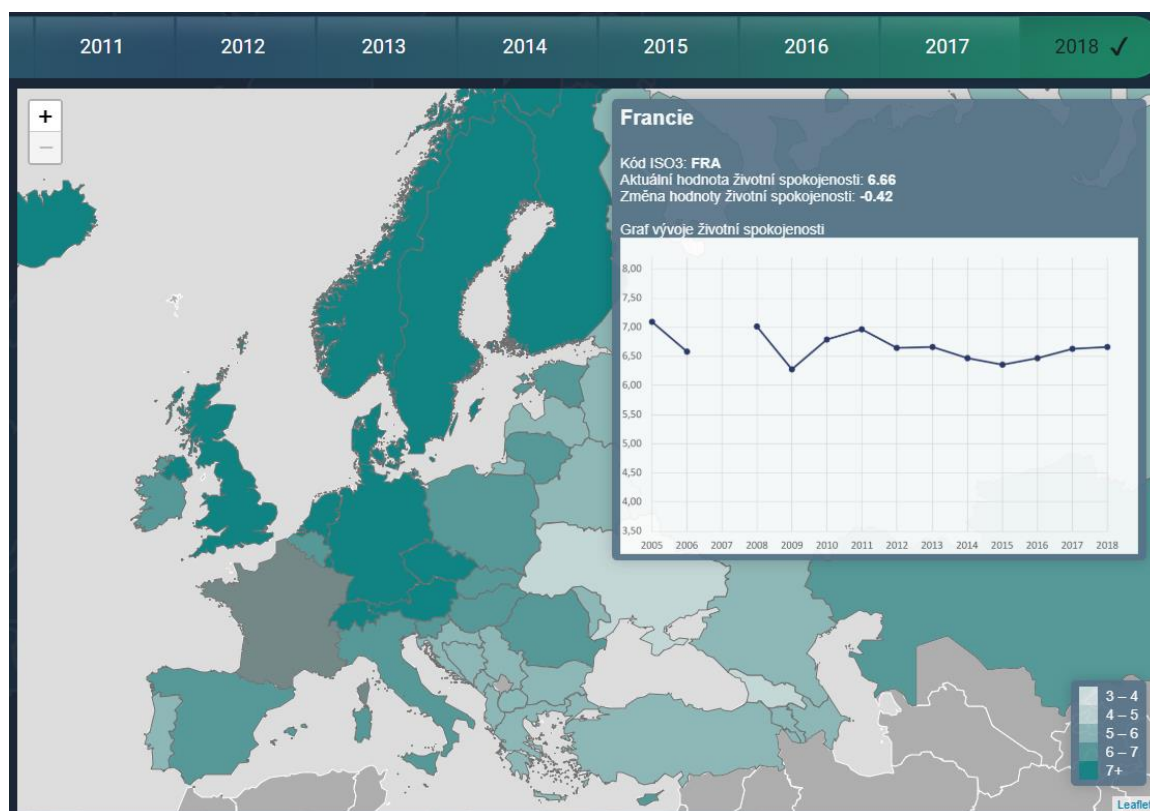
Obrázek 15 – mapa zobrazení korelace ukazatele životní spokojenosti s ostatními ukazateli pomocí metody typizace. Zdroje dat: WHR, Eurostat, World Bank, Kaggle

5.3 Interaktivní webová aplikace

Pro účely online vizualizace dat o wellbeing byla v jazyce JavaScript vytvořena interaktivní prostorová aplikace umístěna na web bakalářské práce. Aplikace byla vytvořena pod knihovnou Leaflet 1.4.0 s daty z WHR ve formátu Json.

Aplikace umožňuje prostorové prohlížení dat životní spokojenosti v Evropských státech, nabízí možnosti: vybírat si rok zobrazení (mezi lety 2005 až 2018), zobrazit si ke každému státu konkrétní informace jako název státu, třímístný ISO3 kód státu, aktuální hodnotu životní spokojenosti, změnu hodnoty životní spokojenosti mezi roky 2005 a 2018 a jako poslední informace je vyobrazen graf vývoje hodnoty životní spokojenosti pro daný stát.

Popis k funkčnosti a používání aplikace je uveden na webu bakalářské práce.

Obrázek 16 – výstřížek z webové aplikace

6 VÝSLEDKY

Hlavním cílem bakalářské práce bylo analyzovat a popsat vnímání subjektivní spokojenosti evropských obyvatel. K tomuto cíli však vedl stanovený postup, který obsahoval několik dílčích cílů.

Prvním dílčím cílem bylo sepsání rešerše a popsání problematiky wellbeing. Dalším dílčím cílem byla nezbytná orientace v dostupných datových sadách. Z toho důvody byl vytvořen popis a hodnocení šesti vybraných datových sad, ze kterých byla následně vybrána jedna, jejíž data byla použita pro popis a analýzu subjektivní životní spokojenosti obyvatel v Evropě.

Dalším dílčím cílem bylo za využití vybrané datové sady popsat vývoj a aktuální situaci wellbeing. S vývojem spojit historické události, které mohli být důvodem změny wellbeing a u aktuální situace zhodnotit korelaci s jinými ukazateli.

Poslední dílčím cílem byla tvorba webové aplikace pro prostorové prohlížení získaných dat.

6.1 Výsledky hodnocení datových sad

Srovnání a vyhodnocení datových sad (kapitola 4.2) byla poslední fází kapitoly *Datové zdroje*, na základě které byla vybrána data pro popis životní spokojenosti v Evropě.

Pro zhodnocení bylo stanoveno šest faktorů. Prostorový faktor založený na počtu zemí a pravděpodobnosti rozložení dat, časový faktor prezentující aktuálnost dat a dostupnost předchozích šetření (pokud nějaké byly), počet respondentů, důvěryhodnost dat, která plynula ze způsobu získávání dat, výběru respondentů a způsobu zpracování dat.

Atributový faktor hodnotí počet atributů datové sady, které jsou využitelné v oblasti zkoumání životní spokojenosti, a poslední faktor náročnost zpracování, u něhož byla hodnocena časová a pracovní náročnost zpracování datové sady do přehledných tabulek a propojení s prostorovými daty.

Po vyhodnocení všech šesti faktorů vyšla nejlépe datová sada Eurostat, která primárně dominovala velkým počtem respondentů. Tato sada však pro hodnocení vývoje nebo aktuální životní spokojenosti nemohla být použita. Obsahuje totiž data pouze za rok 2013. Z tohoto důvodu byla pro další postup bakalářské práce vybrána datová sada WHR, která obsahuje data za roky 2005-2018 s průměrně 1000 respondenty za stát každý rok.

6.2 Výsledky hodnocení životní spokojenosti

V první části kapitoly wellbeing v Evropě (kapitola 5) byl hodnocen vývoj životní spokojenosti v evropských státech. Z mapy prezentující rozdíl hodnot životní úrovně mezi roky 2018 a 2005 (obrázek č. 12) je patrné, že celková úroveň se na Evropském kontinentu zvýšila. Primárně tomu tak vidíme ve střední a jihovýchodní Evropě, kde byla situace v prvních letech 21. století méně příznivá než například v severní části Evropy, která ve vývoji životní spokojenosti nezaznamenala žádné výrazné zlepšení ani zhoršení.

Při srovnání jednotlivých regionů (graf č. 2) je patrné, že hospodářská krize z roku 2008 se projevila téměř ve všech regionech, kromě hraničních států, které krizí nebyly tak výrazně zasaženy. Ani v severní Evropě se krize neprojevila tak výrazně jako

v ostatních částech Evropy. Tam například hodnota životní spokojenosti ve střední Evropě klesla mezi lety 2008 a 2009 o 0,7 bodů.

Z podrobnějšího popisu vývoje států každého regionu vyplynulo, že nejvýraznější změny proběhly ve státech Ukrajina a Řecko.

Ukrajina byla silně ovlivněna anexí Krymu z roku 2014, z grafu životní spokojenosti lze ale pozorovat, že situace se ve státě zhoršovala už od roku 2012. Situace v Řecku byla způsobena neschopností řecké ekonomiky vyrovnat se s hospodářskou krizí, po které se až do roku 2014 životní spokojenost jen horšovala. Celkově za toto období klesla její hodnota o 1,2 bodů.

Ve druhé části této kapitoly byla hodnocena aktuální situace životní spokojenosti v Evropě a možné faktory, kterými by mohla být ovlivněna. Z mapy aktuálních hodnot životní spokojenosti v Evropě (obrázek č. 13) je patrné, že lidé jsou nejvíce spokojeni v oblasti severní, západní a střední Evropy.

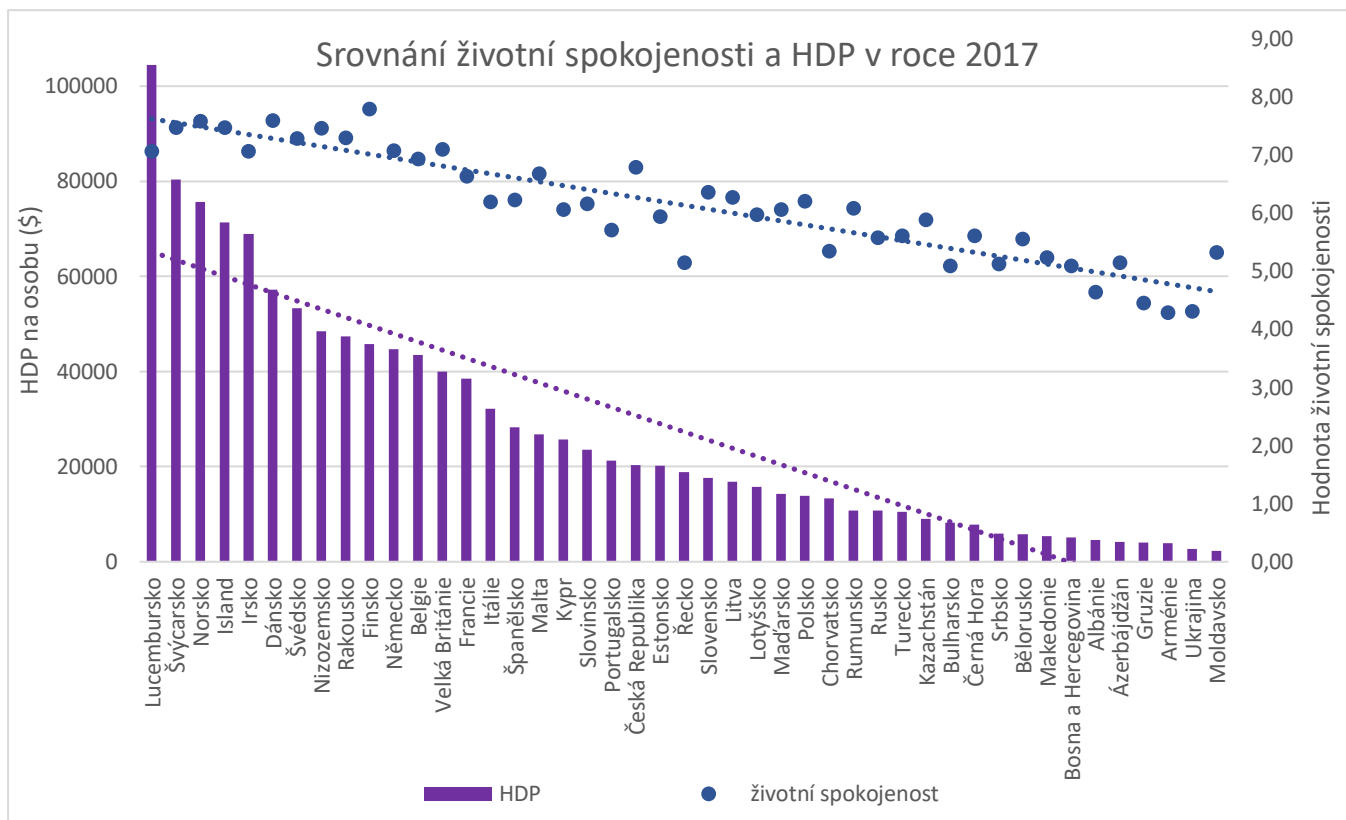
Nejmenší hodnoty životní spokojenosti byly zjištěny v oblastech jihovýchodní a východní Evropy a ve hraničních státech. U hraničních států je tato hodnota silně ovlivněna mezistátními konflikty. Například několikaletý střed zájmu v náhorní plošině Karabach (strana č. 49).

Situace v jihovýchodních a východních státech je ovlivněna buď špatnou státní ekonomikou, která je silně náchylná na hospodářské krize, jako jsme mohli vidět například u Řecka nebo i Chorvatska, nebo přetrvávajícím Ruským vlivem z dob, kdy tyto státy ještě patřily pod komunistický režim. Stejně tak by mohl situaci ovlivňovat i velký počet Ruského obyvatelstva v pobaltských státech.

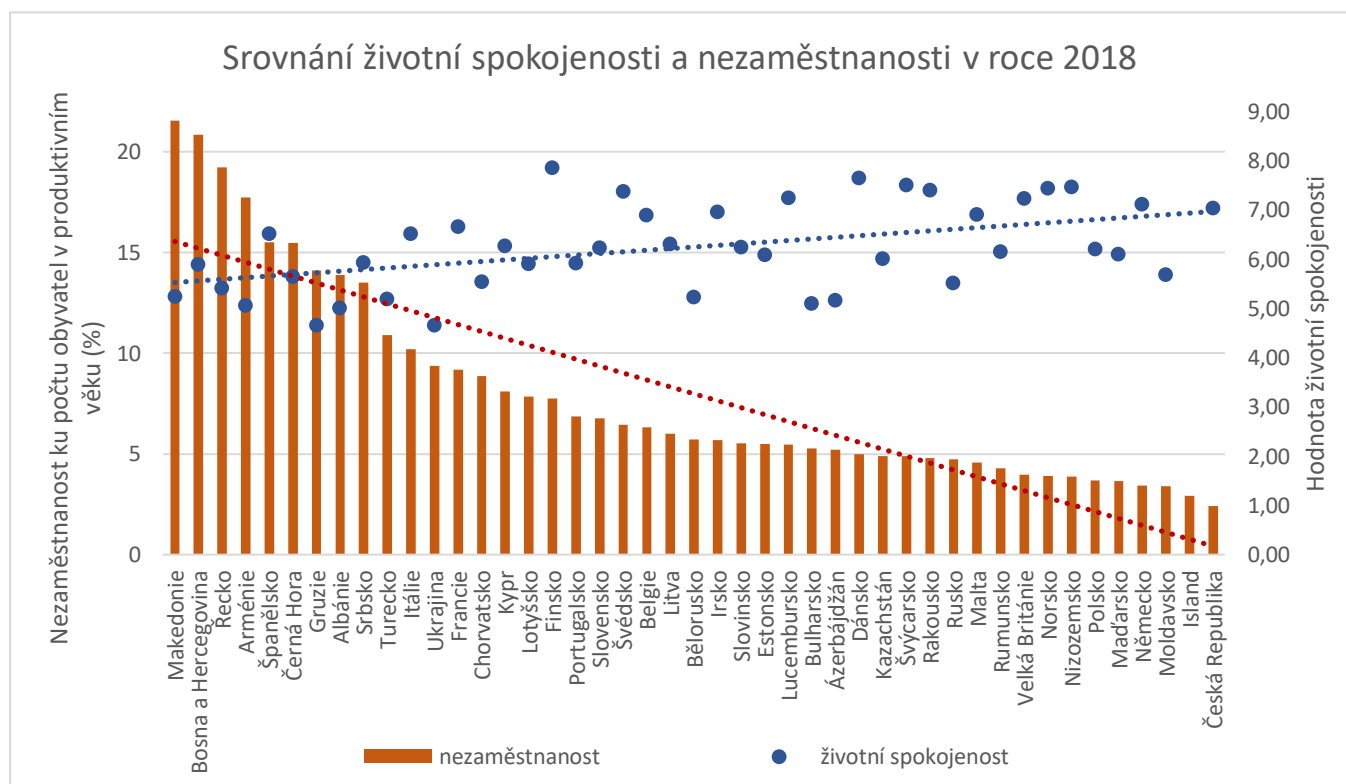
Při srovnání vývoje životní spokojenosti s ukazateli HDP, nezaměstnaností a se sebevraždami vyplynulo, že u více než poloviny států nevykazuje ukazatel životní spokojenosti spojitost s jiným ze zkoumaných ukazatelů. Tohle srovnání představuje typizační mapa (obrázek č. 16), na níž je vliv jednotlivých ukazatelů vizualizovaný.

Nejčastěji vývoj životní spokojenosti koreloval s nezaměstnaností, což demonstruje důležitost pracovních příležitostí v životě obyvatel. V grafu korelace HDP a životní spokojenosti (graf č. 11) je vidět výrazná korelace (hodnota korelace je 0,82), z čehož lze vyvodit tvrzení, že mezistátní poměry životní spokojenosti jsou podobné, jako mezistátní poměry HDP. Je podstatné rozlišovat vliv na vývoj životní spokojenosti, ve kterém se nejvíce projevila nezaměstnanost a podobnost mezistátních poměrů v jednom roce, ve kterém hraje velmi významnou roli HDP, s mnohem nižší korelací (-0,52) než má nezaměstnanost.

Po shrnutí všech výsledků by se situace životní spokojenosti v Evropě dala považovat za pozitivní. Ve většině států její hodnota roste, případně neklesá. I ve státech jako Ukrajina nebo Řecko hodnota pomalu stoupá a je možné předpokládat, že v případě, že nenastane další hospodářská krize nebo válečný konflikt se životní spokojenost obyvatelstva v Evropě bude dále zvyšovat.

Graf 11 – Korelace hodnoty životní spokojenosti a HDP. Zdroje dat: World Happiness Report, World Bank

Graf 12 – Korelace hodnoty životní spokojenosti a nezaměstnanosti. Zdroje dat: World Happiness Report, World Bank

7 DISKUZE

Samotná rešerše představuje pouze výběr historických výzkumů, definic a osob zabývajících se danou problematikou. Ta je totiž velmi obsáhlá a různorodě pojatá, takže zpracování všech názorů, výzkumů a definic by vystačilo na jednu velmi obsáhlou disertační práci. Historicky totiž diskuze na téma životní spokojenosti sahají až do antických dob, viz. *Historie wellbeing*. Rešerše by však měla stačit k vytvoření povědomí o řešené problematice a pochopení okolností a nedostatků konkrétních výzkumů.

Primárními zkoumanými atributy testovaných datových sad byla subjektivní data, což je velmi užitečný a důležitý nástroj v jakékoliv studii nebo výzkumu. Ovšem jeho velkou nevýhodou je právě původ dat z názoru konkrétních osob. Ta mohou být ovlivněna spoustou situačních faktorů od pozitivních, jako je například nedávné narození potomka nebo povýšení v práci, až po ty negativní, například úmrtí v rodině nebo nemoc.

V případě vícero takových faktorů vychylujících běžný stav člověka mohou být výsledky výrazně ovlivněny. Stejně tak může výsledky ovlivnit metoda dotazníkového šetření, například neosobní telefonický rozhovor nebo vyplnění dotazníku přes internet. Z těchto důvodů je potřeba nahlížet na hodnotu subjektivních dat s opatrností.

V případě srovnávání a hodnocení datových sad je nutné připomenout jeden důležitý nedostatek, a to že hodnocení bylo založeno na potřebách této bakalářské práce. Proto byla například datová sada Eurobarometer vyloučena z celého hodnocení. Její atributy totiž nebyly srovnatelné s ostatními datovými sadami.

Stejně tak hodnocení jednotlivých faktorů, například datová sada ESS získala v hodnocení atributového faktoru 0 bodů, protože využitelných atributů pro tuto práci bylo, oproti ostatním sadám, málo. Ale pro konkrétnější využití, například šetření vztahu obyvatel k politice státu, je pravděpodobně nejužitečnější.

Z hodnocení tedy vyplývají nejvhodnější datové sady pro výzkum obecné životní spokojenosti v evropských zemích. Pro konkrétnější výzkumy a diskuze však toto hodnocení není zcela objektivní.

Při hodnocení vývoje bylo obtížné stanovit způsob, kterým by mohlo být hodnocení dokončeno, aniž by graf nebo mapa nebyli chaotické a nepřehledné. Z toho důvodu byla vytvořena mapa rozdílu hodnoty životní spokojenosti mezi roky 2005 a 2018 a pro konkrétnější hodnocení byla Evropa rozdělena na regiony, z nichž grafické výstupy působily přehledněji.

Pro srovnání vztahu zkoumaných ukazatelů a životní spokojenosti bylo využito metody korelace. Dalšími možnostmi byly kontingenční tabulky, pro které ale data obsahovala příliš malý počet shodných hodnot. Možnou byla i statistická metoda ANOVA, kterou ale znemožňují rozdílné stupnice hodnot. Nevýhoda korelace je srovnání pouze lineární závislosti v případě, že by na sobě data byla závislá například exponenciálně. Korelaci je tento fakt nezjistitelný.

V návaznosti na tuto práci by mohl být vytvořený přehled využitelnosti datových sad pro konkrétnější případy, jak již bylo zmíněno výše.

Další možností by bylo vytvořit analýzu subjektivního vnímání pro státy celého světa. V neposlední řadě je potencionálně možný i návrh vlastního dotazníku a jeho testování v praxi, což by se ovšem více hodilo pro jiný obor, jakými jsou sociologie, psychologie atp.

8 ZÁVĚR

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo analyzovat subjektivní životní spokojenost obyvatelstva v Evropě. K tomuto cíli vedlo několik dílčích cílů, které byly nezbytné k vypracování finálního hodnocení. V první části, za účelem porozumět problematice, byla vytvořena rešerše, která je soustředěna primárně na pojem wellbeing. V rešerši je popsána historie wellbeing, jeho definice i spojitost s HDP.

Dalším krokem bylo zpracování popisu vybraných datových zdrojů, jejichž datové sady obsahovaly hodnoty spojené se subjektivním wellbeing. U šesti datových sad bylo popsáno: stručný popis organizace, způsob získávání dat a jejich koncept, výběr dat spojených se subjektivním wellbeing, způsob propojení s připravenými prostorovými daty, využití a celkové zhodnocení datové sady.

Všechny datové sady jsou získávány způsobem dotazníkového šetření, většinou na úrovni států. V několika faktorech se ale tyto sady liší, tudíž bylo za účelem porovnání a vyhodnocení nejvhodnější datové sady pro tuto bakalářskou práci vytvořeno hodnocení založeno na šesti faktorech. Prostorový faktor reprezentující počet států a pravděpodobnost prostorového pokrytí ve státě, časový faktor, hodnotící aktuálnost dat a možnost získání starších datových sad, počet respondentů, důvěryhodnost dat založena na způsobu získávání dat a výběru respondentů, atributový faktor reprezentující počet atributů v datové sadě, které souvisí se subjektivním wellbeing, a náročnost zpracování, u kterého byla hodnocena pracovní a časová náročnost zpracování datové sady do podoby prostorových dat.

Z výsledného hodnocení vyplynula jako nejvhodnější datová sada *Eurobarometer*, která ale byla nahrazena datovou sadou WHR skrze neaktuálnost dat. Datová sada WHR byla tedy použita pro všechny následující analýzy wellbeing.

V další části bakalářské práce už byl hodnocen samotný wellbeing v Evropě. Hodnotícím ukazatelem byla životní spokojenost, která reprezentuje průměr odpovědí všech respondentů na otázku: „Na stupnici od 1 do 10, kdy 1 je nejhorší a 10 nejlepší, jak moc jste spokojeni se svým životem?“.

V první fázi této části byl popsán vývoj mezi lety 2005 a 2018. Evropa byla rozdělena na 6 regionů + hraniční státy, které byly prvně porovnávány mezi sebou, a následně v nich byl popsán vývoj u každého zvlášť. Z výsledků této fáze tedy vyšlo, že Evropa se v hodnotě životní spokojenosti od roku 2005 zlepšila, primárně tedy regiony střední a jihovýchodní Evropy.

I přesto se ale v tomto ukazateli některé části republiky výrazně zhoršily, například anexí postižená Ukrajina, nebo krizí výrazně ovlivněné Řecko. Tato hospodářská krize z roku 2008 se výrazně promítla ve vývoji většiny regionů Evropy.

V druhé fázi této části byl hodnocen aktuální wellbeing v Evropě, u kterého byla vyhodnocována možnost spojitosti s jinými ukazateli. Metodou korelace byla zjištěna lineární závislost hodnoty životní spokojenosti na vybraných ukazatelích: HDP, nezaměstnanost, sebevraždy a počet imigrantů (tento ukazatel však vykazoval minimální korelaci, proto nebyl v dalších analýzách započítán).

Z analýz vychází, že nejvyšší hodnoty životní spokojenosti vykazují státy severní a střední Evropy, nejnižší naopak jihovýchodní, východní a hraniční státy. V téměř třetině států byl vývoj životní spokojenosti úzce spojen s nezaměstnaností, což reprezentuje důležitost pracovních příležitostí pro obyvatele.

V mezistátním porovnání ovšem životní spokojenost nejvíce korelovala s HDP. Vzhledem k vývoji wellbeing v Evropě se dá do budoucna počítat s postupným růstem a zlepšováním životní spokojenosti obecně.

POUŽITÁ LITERATURA A INFORMAČNÍ ZDROJE

BBC News. Azerbaijan country profile – Timeline. z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-17205055>. 02. 01. 2018. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-17047328>

BBC News. Cyprus country profile – Timeline. z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-17205055>. 02. 01. 2018. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-17217956>

BBC News. Croatia country profile – Timeline. z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-17205055>. 02. 01. 2018. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-17047328>

BBC News. Latvia country profile – Timeline. z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-17205055>. 02. 01. 2018. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-17522134>

BBC News. Greece country profile – Timeline. z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-17205055>. 02. 01. 2018. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-17372520>

BBC News. Ukraine country profile – Timeline. z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-17205055>. 02. 01. 2018. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-18018002>

BBC News. Estonia country profile – Timeline. z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-17205055>. 02. 01. 2018. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-17220810>

BBC News. Lithuania country profile – Timeline. z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-17205055>. 02. 01. 2018. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-17536867>

BBC News. Armenia country profile – Timeline. z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-17205055>. 02. 01. 2018. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-17398605>

BBC News. Georgia country profile – Timeline. z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-17205055>. 02. 01. 2018. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-17301647>

Bradburn, N. (1969). The structure of psychological well-being. Chicago: Aldine

Cummins, R. (1995). On the trail of the gold standard for life satisfaction. *Social Indicators Research*, 35, 179–200. <http://dx.doi.org/10.1007/BF01079026>

Cummins, R. (1998). The second approximation to an international standard of life satisfaction. *Social Indicators Research*, 43, 307–334. <http://dx.doi.org/10.1023/A:1006831107052>

De Tocqueville, A. (1838). *De la démocratie en Amérique* [Democracy in America]. New York: George Dearborn & Co. and Adlard & Saunders

DICKINSON Elizabeth. GDP: a brief history. In: www.foreignpolicy.com[online]. 3.1.2011. Dostupné z: <https://foreignpolicy.com/2011/01/03/gdp-a-brief-history/>

Diener, E., Oishi, S., & Lucas, R. (2009). Subjective well-being: The science of happiness and life satisfaction. In C. R. Snyder & S. J. Lopez (Eds.), *Oxford handbook of positive psychology* (pp. 63–73). Oxford: Oxford University Press.

Diener, E., & Suh, E. (1997). Measuring quality of life: Economic, social, and subjective indicators. *Social Indicators Research*, 40 (1–2), 189–216. <http://dx.doi.org/10.1023/A:1006859511756>

Dodge, R., Daly, A., Huyton, J., & Sanders, L. (2012). The challenge of defining wellbeing. *International Journal of wellbeing*, 2(3), 222–235. doi:10.5502/ijw.v2i3.4

ESS Round 8: European Social Survey (2018): ESS-8 2016 Documentation Report. Edition 2.1. Bergen, European Social Survey Data Archive, NSD - Norwegian Centre for Research Data for ESS ERIC. doi:10.21338/NSD-ESS8-2016.

Eurobarometr. [online]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/at-your-service/cs/be-heard/eurobarometer>

Eurofound (2017), European Quality of Life Survey 2016: Quality of life, quality of public services, and quality of society, Publications Office of the European Union, Luxembourg.

European social survey. (2017). Prospectus, european social survey, European research infrastructure consortium[Brochure]. University of London.

Griffith, T. (Trans.). (1989). *Plato: The symposium*. Berkeley: University of California Press.

Headey, B. W., & Wearing, A. J. (1989). Personality, life events and subjective well-being: Toward a dynamic equilibrium model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57, 731–739. <http://dx.doi.org/10.1037/0022-3514.57.4.731>

McMahon, D. M. (2006). *The pursuit of happiness: A history from the Greeks to the present*. London: Penguin Books.

OECD (2017), *How's Life? 2017: Measuring Well-being*, OECD Publishing, Paris. http://dx.doi.org/10.1787/how_life-2017-en

OECD (2016), *OECD Regions at a Glance 2016*, OECD Publishing, Paris. http://dx.doi.org/10.1787/reg_glance-2016-en

PACÁKOVÁ, Zuzana. Metodologické nástroje hodnocení kvality života v zemích EU. Disertační práce z oboru Systémové inženýrství. Praha. 2012. Diplomová práce. Česká zemědělská univerzita v Praze. Prof.Ing. Vladimír BRABENEC, CSc.

Reber, A. (1995). *Dictionary of psychology – Second Edition*. Harmondsworth: Penguin

Reill, P. H. (2003). The legacy of the scientific revolution: Science and the Enlightenment. In R. Porter (Ed.), *The Cambridge history of science*, volume 4: Eighteenth-century science, (pp. 23–43). Cambridge: Cambridge University Press.

Robert COSTANZA, Maureen HART, Ida KUBISZEWSKI, John TALBERTH. A short History of GDP: Moving towards Better Measures of Human Well-being. In: www.thesolutionsjournal.com[online]. Leden 2014. Dostupné z: <https://www.thesolutionsjournal.com/article/a-short-history-of-gdp-moving-towards-better-measures-of-human-well-being/>

Seligman, M. E. P. (2011). *Flourish – A new understanding of happiness and well-being – and how to achieve them*. London: Nicholas Brealey Publishing

Shin, D., & Johnson, D. (1978). Avowed happiness as an overall assessment of the quality of life. *Social Indicators Research*, 5(1), 475–492. <http://dx.doi.org/10.1007/BF00352944>

Sirgy, M. J., Michalos, A. C., Ferris, A. L., Easterlin, R., Patrick, D., & Pavot, W. (2006). The Quality-of-life (QOL) research movement: Past, present, and future. *Social Indicators Research*, 76, 343–466.

Stoll, L. (2014). A Short History of Wellbeing Research. In *Wellbeing*, C. L. Cooper (Ed.). doi:10.1002/9781118539415.wbwell098

The World Happiness Report [online]. Dostupné z: <https://worldhappiness.report/>

World Health Organization. (1997). WHOQOL Measuring Quality of Life. Geneva: World Health Organisation.

POUŽITÉ DATOVÉ ZDROJE

ESS: <https://www.europeansocialsurvey.org/data/round-index.html>

OECD: <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=BLI>;
<http://www.oecdbetterlifeindex.org/bli/>; <https://www.oecdregionalwellbeing.org/>

Eurostat: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>;
<https://ec.europa.eu/eurostat/web/gisco/geodata/reference-data/administrative-units-statistical-units/countries>

Eurofound: <https://www.eurofound.europa.eu/data>

Eurobarometer: <https://datorium.gesis.org/xmlui/handle/10.7802/1209>

WHR: <https://worldhappiness.report/ed/2019/>

World Bank: <https://data.worldbank.org/indicator/SL.UEM.TOTL.ZS?view=chart>;
<https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?view=chart>;
<https://data.worldbank.org/indicator/SM.POP.TOTL.ZS?view=chart>

Kaggle: <https://www.kaggle.com/sathutr/global-suicide-data>

PŘÍLOHY

SEZNAM PŘÍLOH

Volné přílohy

Příloha 1 Poster (formát A2)

Příloha 2 DVD

Popis struktury DVD

Adresáře:

text_prace

lefler_19

vstupni_data

ESS

OECD

Eurostat

Eurofound

Eurobarometer

WHR

Shp

ostatni_ukazatele

vystupni_data

mapove_vystupy

prostorova_data

vystupni_tabulky

poster

img

lefler_19_poster

web

lefler19